

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Evsebii Pamphili Ecclesiasticae Historiae Liber Nonus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

Τὰδε ἀείχει καὶ ἡ ἐνάτη βιβλῶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἰστορίας.

- α' Περὶ τῆς ἑπτάπλασης ἀνάθεως.
- β' Περὶ τῆς μετέπειτα διαστροφῆς.
- γ' Περὶ τῆς καὶ Ἀντιόχειαν νεοπαγῆς ἑξοάνης.
- δ' Περὶ τῶν κατ' ἡμῶν ὑψηλισμάτων.
- ε' Περὶ τῶν ἐπιπλάσεων ἱερομνημάτων.
- ς' Περὶ τῶν ἐν τῷδε πᾶσι χρόνῳ μεμαρτυρηκότων.
- ζ' Περὶ τῆς κατ' ἡμῶν ἐν σήλαις ἀνατεθείσης γραφῆς.
- η' Περὶ τῶν μὲν ταῦτα συμβεβηκότων ἐν λιμῶ καὶ λοιμῶ καὶ πολέμοις.
- θ' Περὶ τῆς τῶν τυράννων κατὰστροφῆς τῆς βίης καὶ οἰίας ἐχρήσαντο πρὸς τὴν τελειότητα (Φωκίας)
- ι' Περὶ τῆς τῶν θεοφιλῶν βασιλείων νίκης.
- ια' Περὶ τῆς ὑσάτης ἀπωλείας τῶν τῆς θεοσεβείας ἐχθρῶν.

HÆC CONTINET ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ Liber nonus.

- I. De simulata indulgentia.
- II. De pravitate quæ mox subsecuta est.
- III. De novo quodam simulacro Antiochiæ fabricato.
- IV. De decretis civitatum adversus Christianos.
- V. De falsis Actis.
- VI. De iis qui tunc temporis martyrium subierunt.
- VII. De his quæ adversus nos in æreis tabulis conscripta ac publicè proposita sunt.
- VIII. De his quæ postea acciderunt tum in bello, tum famis ac pestis tempore.
- IX. De inritu tyrannorum, & quibus verbis paulò ante mortem sint uñ.
- X. De victoria piorum Deò que acceptorum Imperatorum.
- XI. De ultima internecone hostium Christianæ religionis.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΕΥΣΕΒΙΟΥ
 ΡΑΜΦΙΛΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ,
 ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
 LIBER NONUS.
 Ἐκκλησιαστικῆς ἰστορίας
 Λόγῳ θ'.

CAPI T I.
De simulata indulgentia.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.
Περὶ τῆς ἑπτάπλασης ἀνάθεως.

Hic referretur Niceph. 17. c. 24. **E**t hæc quidem palinodia Imperialis rescripti quod supra retulimus, passim & ubique in Asia & per omnes circumquasq; provincias proposita cernebatur. Quibus in hunc modum gestis, Maximinus qui Orientis provincias ty-

Τὰ μὲν δὴ τῆς παλινοδίας τὴν προσηγορίαν βασιλικῆς νεύματι, ἠπλάσθη τῆς Ἀσίας πάντῃ ἐπαρχίᾳ, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν ὡν τῶτον ἐπιτελεσθέντων τὸν τρόπον, Μαξιμίνος ὁ ἐπ' ἀνατολῆς τῆς

MAXIMINUS.

ἡ δὲ δυνάστεως αὐτοῦ εἰ καὶ ἴσως ἄλλος, καὶ τῆς εἰς
 τὸν ἴσως ὅλων Θεὸν εὐσεβείας πολεμιώτατος γε-
 γνηὼς, ἐδάμωσεν τοῖς γραφεῖσιν ἀρετῆς, ἀντὶ
 τῆς προσεβήθη ἡ γράμματος, λόγῳ περὶ ἀπεί-
 τοῖς ἴσως αὐτὸν ἀρχεῖσι, τὸν κατ' ἡμῶν ἀνεῖναι
 πόλεμον, ἐπεὶ γὰρ αὐτὰ μὴ εἴη ἄλλως τῆ τῶν
 κρηττόνων ἀντιλέγειν κείσει, τὸν περὶ ἐκτεθέντα
 νόμον ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ, καὶ ὅπως ἐν τοῖς ἴσως
 αὐτὸν μέρεσι μὴ εἰς περὶ ἄλλον ἀχθεῖν φρονη-
 σαι, ἀγαθῶν περὶ ἀγαθῶν τοῖς ἴσως αὐτὸν
 ἀρχεῖσι τὸν κατ' ἡμῶν διωγμὸν ἀνεῖναι προ-
 σταίη. οἱ δὲ τὸ τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ ἀλλήλοισι διὰ
 γραφῆς ἵπποσημαίνεσθαι ὅ γένεταρ αὐτοῖς
 τῶν ἄλλοιων ἐπ' ἀρχῶν ἀξιώματι τελι-
 μημένῳ Σαβίνο, πρὸς τὰς κατ' ἡμῶν ἡγε-
 μόνους τῶν βασιλέως ἐμφαίνει γνώμην διὰ
 Ῥωμαϊκῆς ἑπιτολῆς, ἥς καὶ αὐτῆς ἡ ἐπιτολὴ
 τὴν ἐπιτολὴν τὸν τῶν ἀποστόλων καὶ κα-
 τὰ τὴν ἐπιτολὴν τῶν ἀποστόλων ἡμῶν ἡ
 ἐπιτολὴν τῶν ἀποστόλων, πάλιν τῶν ἀν-
 θρώπων τὰς διανοίας πρὸς τὴν ὁσίαν καὶ ὀρθήν
 ἐπιτολὴν ὁδὸν περὶ ἀγαθῶν ἐπιτολὴν ὁ-
 πως καὶ ἄλλοι τῶν Ῥωμαίων συνήθεια ἀκο-
 λουθεῖν δακτύλους, τὰς ὀφειλομένας ἀποστολὰς
 τοῖς ἀθανάτοις θεοῖς ἀποδοῦναι. ἀλλ' ἡ πνῶν
 ἐπιτολὴ καὶ τῶν ἀποστόλων βιβλίῳ, τοσούτον περὶ
 ἐπιτολὴν, ὡς μίτη λογισμὸς δικαίῳ τῆς κελύσεως
 διὰ τὴν ἰδίαν περὶ ἐπιτολὴν ἀναχωρεῖν,
 μίτη τὴν ἀποστολὴν ἡμῶν αὐτῆς ἐπι-
 φοβεῖν. ἐπειδὴ τὸν συνέβηκεν ἐκ τῶν τοῖς
 τε τῶν πολλὰς εἰς κίνδυνον ἑαυτῆς περὶ
 ἐπιτολὴν καὶ τῶν περὶ ἐπιτολὴν ἐπιτολὴν τῆς ἐπι-
 τολὴς ἡ ἐπιτολὴ τῶν ἀποστόλων ἡμῶν τῶν δυ-
 νατῶν αὐτοῦ ἀποστολῶν, ἀλλοτρίων εἰναί τῆς
 περὶ ἐπιτολὴς τῆς ἐπιτολὴς τῆς ἰδίας δοκιμάζε-
 σα τὸ ἐπιτολὴς τοιαύτης αἰτίας εἰς τοσούτον κίν-
 δυνον τὰς ἀνθρώπους περὶ ἐπιτολὴν. ἐκείνουσε
 διὰ τῆς ἐπιτολὴς καθοσίσεως τῆς ἐπιτολὴς ἀποστολῆς δια-
 χαράξαι. ἢ εἰς τῶν χριστιανῶν τῆς ἰδίας ἐπιτολὴς
 τῶν ἀποστολῶν μετὰ ἐπιτολὴν, τῆς κατ' αὐτῆς
 ἐπιτολὴς ἐπιτολὴς κίνδυνος αὐτὸν ἀποστολῆς,
 καὶ μὴ πᾶσι ἐπιτολὴς τῆς περὶ ἐπιτολὴς π-
 μῶν κολασέον νομίσεως. ὅποτε τῆς τοσούτου
 χρονοσυνέβηκεν ἐπιτολὴ αὐτῆς μὴ ἐπιτολὴν
 πᾶσι ἐπιτολὴς δεδωκέναι, ὅπως διὰ τῶν τοῖς
 τῶν ἐπιτολῶν ἀναχωρήσειεν. ἐπιτολὴν αὐτοῦ
 γὰρ ἐπιτολὴς λογιστῶν καὶ τὰς στρατηγῶν

A rannide opprimebat; vir omnium ho-
 minum impiissimus, & divinæ religio-
 nis hostis acerrimus; cum hujusmodi
 literæ ei displicerent, loco rescripti
 quod propositum fuisse memoravimus,
 verbis duntaxat mandavit Judicibus
 suis, ut ab oppugnatione nostrorum
 absterent. Nam cum alioqui mi-
 nimè auderet potiorum voluntati ac
 sententiæ refragari; suppresso edicto
 illo quod suprâ retulimus, omnique cu-
 ra & cautione adhibita ne per provin-
 cias Imperii sui publicè proponeretur,
 ipse nuda voce Rectoribus Imperio suo
 subjectis præcepit, ut persecutionem
 adversus nostros inhiherent. Quod
 quidem mandatum ipsi sibi invicem
 Rectores per literas significarunt. Sabi-
 nus quidem qui Præfecturæ Prætorianæ
 dignitatem quæ apud illos summa ha-
 betur, tunc temporis obtinebat, sin-
 gularum provinciarum Præfidibus vo-
 luntatem Imperatoris per epistolam
 Latino sermone conscriptam insinua-
 vit. Eam epistolam Græcè nos inter-
 pretati sumus in hunc modum: Jam-
 pridem Majestas Dominorum nostro-
 rum sacratissimorum Principum, assidua
 ac devota sollicitudine omnium
 mortalium mentes ad piam rectamque
 vivendi rationem traducere instituerat,
 ut & ii qui peregrinas & ab institutis
 Romanorum alienas caremonias am-
 plecti videbantur, debitos cultus Diis
 immortalibus exhiberent. Verùm per-
 tinacia quorundam & obstinata men-
 tis duritia eo usque processit, ut neque
 ipsa Imperialis præcepti justitia eos à
 proposito revocare, nec imminentis
 supplicii gravitas detertere potuerit.
 Cum igitur acciderit ut ea de causa plu-
 rimi sese in abrupta pericula conjice-
 rent, Majestas Dominorum nostro-
 rum fortissimorum Principum pro infi-
 ta sibi pietate atque clementia, alienum
 à sanctissimo suo proposito esse judi-
 cans, ut ex ejusmodi occasione in tanta
 discrimina homines adducantur, nostræ
 devotioni præcepit, ut ad tuam soler-
 tiam literas darem: quò si quis fortè
 Christianorum gentis suæ religionem
 observare deprehensus fuerit, cum om-
 ni molestia ac discrimine liberet, ne-
 que ob hanc causam ulla pœna afficien-
 dum censeas. Quippe cum tam longo
 jam temporis tractu compertum fuerit,
 eos nulla ratione adduci posse ut ab hu-
 jusmodi pertinacia abscedant. Scribe-
 re igitur ad Curatores & Magistratus,
 Xx ij

& ad Præpositos pagi singularum civi-
 tatum tua debet industria, ut sciant si-
 bi in posterum hujus negotii amplius
 curam agere non licere. Posthæc sin-
 gularum provinciarum Præfides, rati
 hanc reverà esse Principis mentem,
 quæ literis Sabini expromeretur, con-
 tinuò Curatores & Magistratus & pa-
 gorum Præpositos per literas de Im-
 peratoris voluntate certiores faciunt.
 Nec verò Scriptis duntaxat, verùm et-
 iam factis multò magis instabant, ut-
 pote qui Principis jussu executioni
 mandarent. Quotquot igitur ob con-
 fessionem divini Numinis vincos in
 custodia habebant, productos in me-
 dium dimiserunt; iis etiam qui ad me-
 tallà damnati fuerant, pari libertate
 concessa. Id enim reverà placere Prin-
 cipi arbitrabantur, cum tamen aliter
 se res haberet. Ceterum his ad hunc
 modum confectis, repenti instar cæle-
 stis cujusdam lucis, quæ post densissi-
 mas noctis tenebras exoritur, Eccle-
 sias in singulis civitatibus congregatas,
 & frequentissimos Christianorum con-
 cursus, & collectas ibidem ex more
 fieri solitas cernere licebat. Ex quo
 infidelium populòs ingens pervaserat
 stupor cum tantam tamque inspera-
 tam rerum conversionem admirarentur.
 Exclamabantque solum magnum
 & verè Deum esse qui à Christianis
 coleretur. Ex nostris verò quotquot
 in persecutionis discrimine fideliter ac
 fortiter decertaverant, magna apud
 omnes fiducia & libertate potiebantur.
 Sed quorum vacillaverat fides,
 animæque naufragium fecerant, ii ad
 remedium avidè properabant, suppli-
 cantes & flagitantes à validioribus ut
 salutarem sibi dextram porrigerent:
 Deumque orantes ut propitius sibi ef-
 fe vellet. Posthæc etiam generosi illi
 sacræ religionis pugiles, metallorum
 ærumnis liberati in suam singuli pa-
 triam reverti cæperunt: perque ur-
 bes pervias lati atque alacres incede-
 bant, incredibili quodam gaudio &
 inexplicabili fiducia repleti. Sic igitur
 numerosa nostrorum agmina, per
 vias publicas & per fora Deum Hy-
 mnis & canticis celebrando, iter
 suum peregerunt. Et qui paulò antea
 cum summa acerbitate vinciti & ex
 patria fuerant expulsi, eos tunc læto
 atque hilari vultu sua domicilia post-
 liminio recuperantes vidiffes: Ad-
 cò ut illi ipsi qui priùs cædem

A καὶ τὰς πραιποσίτους ἔπαυσε ἕκαστος πόλιν
 ἠσθ' ἐπιστρέφειν ὀφείλει. ἵνα γινώσκοντες περὶ αὐτῶν
 αὐτοῖς τέτυκτο γράμματος φρονιδῶσιν ἵνα
 μὴ προσήκων. ἐπὶ τῆτοις οἱ καὶ ἐπαρχοὶ
 τὴν τῶν γραφέντων αὐτοῖς ἐπαληθεύειν προ-
 ρεσον νενομικότες, λογισαῖς καὶ ἐρατήτοις καὶ
 καὶ ἀγρῶς ἐπιτέλαγμένοις, τὴν βασιλικὴν
 διὰ γραμμάτων ἐμφανῆ καὶ δὲ αὐτοῖς γινώ-
 μιν. ἔ μόνον δ' αὐτοῖς διὰ γραφῆς ταῦτα
 πρὸς ἑαυτοῖς καὶ ἕτεροις ἢ πολὺ πρότερον, ὡς
 νεύμα βασιλικὸν εἰς πέρας ἀγοντες, ὡς ἐν
 ἐν δεσμοτηρείοις καθειργμένοις διὰ τὴν ἐν
 τῷ θεῷ ὁμολογίαν, εἰς φανερόν προάγοντες
 ἠλευθέρων, ἀνιέντες τῆτων δὴ αὐτῶν τῶν
 μεταλλοῖς ἐπιπρωρία δεδομένους τῆτων
 ἐπ' ἀληθείας βασιλεὶ δοκεῖν ὑπειλήφασι
 παλημοῖ καὶ δὴ τῆτων ἔτιω ἐπιτελεσθέντων
 ἀδρόως οἷον π φῶς ἐν Ἰσοφειῶς νικτὸς ἐν
 λάμψαν, καὶ πᾶσαν πόλιν συγκροτήματα
 παρῆν ὄρα ἔκκλησίας, συνόδους ἐπαμύνη-
 θῆαι καὶ τὰς ἐπιτῆτων ἐξ ἑθῆς ἐπιτελεσθέντων
 συναγωγῶν καὶ ἀπέπληκτο δ' ἐπιτῆτων
 C ἔ σμικρῶς πᾶς πε τῶν ἀπίστων ἐθνῶν, πῶ
 τοσαύτης μεταβολῆς τὸ ἀθάνατον δόξαν ἀποδῶν
 μάζων, μέγαν τε καὶ μόνον ἀληθῆ τὸν χειμα-
 τῶν Θεὸν ἐπιδοσῶν. τῶν δ' ἡμετέρων ἡμε-
 τῶν τὸν τῶν διωγμῶν ἀγῶνα πῶς καὶ ὡς
 δρῶν δειπλικότες, τὴν πρὸς ἀπάντας αὐτῶν
 ἀπελάμβανον παρρησίαν ὅτι δὲ τὰ τῆς πε-
 σεως νενοσηκότες, τὰς ψυχὰς ἐτήχησαν πε-
 χειμασμένοι, ἀσμῶν πρὶ τὴν σφῶν θεο-
 πείαν ἐσπῶσαν. ἀνιβολῶντες καὶ σωτηρίας
 δεξιᾶν τῶν ἐρωμένων αἰτήμενοι, τὸν τῶν
 ἰλεων αὐτοῖς χρεῶς καὶ δικετεύοντες, ἔτα ἵνα
 οἱ χυνοῖ τῆς θεοσεβείας ἀθληταὶ τῆς εἰς τα-
 μεταλλα κακοπαθείας ἐλευθερομένοι, ἐπὶ
 τὰς ἑαυτῶν ἐσέλλοντο. γαυροὶ καὶ φαιδρῶν ἐπὶ
 πάσης ἰόντες πόλεως, ἐυφροσύνης τε ἀνι-
 τε, καὶ ἦν ἐδὲ λόγῳ δυνατὸν ἐμμενεῖν
 παρρησίας ἐμπλοῖ. εἴφη ὡν πολυαίτη-
 πα καὶ μέσας λεωφόρους καὶ ἀγορὰς, ὡς ἀνι-
 ψαλμοῖς τὸν Θεὸν ἀνυμνεῖν, τὰ τῆς πε-
 σεῖας ἦνε. καὶ τὰς μὲν τιμωρίας ἀπηνῆκε
 μικρῶ πρὸς τὴν δεσμῆς τῶν πατρίδων ἀπὸ
 ληλαμένοις, εἶδες ἀν ἰλαροῖς καὶ γενναῖοις
 πρὸς τῶν αὐτῶν ἀπολαμβάνοντας ἐ-
 σεῖας ὡς καὶ τὰς πρότερον κατ' ἡμῶν φαι-

MAXIMINUS.

τα, τὸ θαῦμα ὡς πᾶσαν ἐρωῖτας ἐλπίδα, A nobis atque excidium minabantur, tam insperata rei miraculo attoniti, nobis congratularentur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Περί τῆς μετέπειτα διαστροφῆς.

Ταῦτα δ' ἐκέποιός τε ἀν' φέρειν ὁ τύραννος, μισόκαλος ἐς ἀμάλινα καὶ πάντων ἀγαθῶν ἐπιβελος ὑπάρχων, ὃν ἐφαμύρτων ἐπ' ἀναβολῆς ἀέχων μερῶν. ἔδ' ὅλως ἐπὶ μῆνας ἐξέτατον ἐπιλείψας τὸν τρίτον ἡνέχετο ὅσα δ' ὦν ὡρῆς ἀνατροπὴν τ' εἰρήνης μηχανώμενος, πρῶτον μὲν εἴργειν ἡμᾶς τῆς ἐν τοῖς κοιμητηρίοις σωθῆς διὰ πωροφάσεως παρθένων εἴτα διὰ πινῶν ποτηρῶν ἀνδρῶν αὐτὸς ἐαυτῶν κατ' ἡμῶν πρὸς βούλειαν, τὰς Ἀντιόχειων πολίτας παρορμήσας, ἐπὶ τὸ μηδαμῶς ἰνα χριστιανῶν τὴν αὐτῶν οἰκίαν ἐπιτρέψας πατεῖν, ὡς ἐν μεγίστῃ δωρεᾷ παρ' αὐτῶν τυχεῖν ἀξιώσασθαι, καὶ ἕτερος ἢ ταυτὸ ὑποβαλεῖν διαπράξας ὡν πάντων δεχηγὸς ἐπ' αὐτῆς Ἀντιόχειας ἐπιφύεσθαι Θεοτέκνου, δεινὸς καὶ γόνος καὶ πονηρὸς ἀνὴρ, καὶ τῶν ὡρῶν μίας ἀλλότρου ἐδόκει ἢ λογιεῖσθαι τὰ κατὰ τὴν πόλιν.

C A P U T II.

De pravitate qua mox subsecuta est.

VERUM ille honestatis & bonorum omnium inimicus tyrannus, qui ut ^{Huc refertur Niceph. l. 7. c. 25} supra diximus, in Orientis partibus Imperium gerebat; cum hunc rerum statum diutius ferre non posset, ne se quidem integris mensibus passus est eum permanere. Dumque ad subruendam pacem nihil non molitur, primum quidem nostros à conventibus qui in cæmeteriis fieri solebant, nescio quo prætextu arcere aggressus est. Deinde ipse ad se legationem mittit adversus nostros; sollicitatis per quosdam nefarios homines Antiochenisibus, ut abs se instar maximi cuiusdam beneficii peterent, ne cui Christianorum Antiochiam incolere liceret. Aliis quoque ut idem facerent suggestit. Quorum omnium auctor in ipsa urbe Antiochia existit Theotecnus; vir violentus, versutus atque improbus, qui tunc in illa civitate Curatoris officium gerebat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Περί τῆς κατ' Ἀντιόχειαν νεοπαθοῦς ἑορᾶς.

Πλεῖστα δ' ὦν ὄντι κατ' ἡμῶν στρατοσύμμοροι, καὶ πάντα τρέπον τὰς ἡμετέρας ὡς πρὸς τῆς Φῶρας ἀνοσίγαστος, ἐκ μυχῶν θηροῦσαι διὰ σωδῆς πεποικμένον. πάντα τε ἐπὶ διαβολῇ καὶ κληροδοσίᾳ κατ' ἡμῶν μεμηχανημένον, καὶ θανάτου αἰτίον μύριοις ὄντων γεγονώς, τελευτῶν εἰδωλόν τι διὸς Φιλίμαγανταίας τισι καὶ γοηταίαις ἰδρύει, τελετὰς τε ἀνάγνης ἀποτῶν καὶ μύσεις ἀκαλλυερέτας, ὄξαστας τε καθαρμῶς ἐπινοήσας, μέχει καὶ βασιλέως τῶν τερατείων δι' ὧν ἐδόκει χρῆσθαι, ἐκτελεῖν, ἐπεδείκνυτο καὶ δὴ ὄντι κολακεία τῆ κατ' ἡδονῶν κρατεῖν, ἐπεγείρει καὶ χριστιανῶν τὸν δαίμονα, καὶ τὸν Θεὸν δὴ κελούσας φησιν, ὑπεροείας τ' πόλεως καὶ τῶν ἀμφὶ τῶν πόλιν ἀγρῶν, ὡς ἀν' ἐχθρὸς ἀπὸ χριστιανῶν ἀπελάσσει.

C A P U T III.

De novo quodam apud Antiochiam fabricato simulacro.

HIC igitur cum nos antea omnibus modis impugnavisset, & nostros tamquam fures quosdam ac maleficos investigari, & ex latibulis suis erui curasset: cumque nihil eorum quæ ad nos infamandos & calumniandos facere poterant omisisset; innumeris denique mortis causa existisset: tandem simulacrum Jovis Philii magi cis artibus consecratum erexit. Cumque ad ejus cultum impuras initiationes & inania mysteria ac detestandas expiationes instituisset: compositis quibusdam oraculis ad ipsum usque Imperatorem præstigiæ suarum specimen detulit. Fædæque adulatione Principis gratiam captans, dæmonem adversus Christianos stimulat; fingens Deum jubere ut Christiani quippe qui hostes sui essent, urbe omnique territorio pellerentur.

CAPIV. IV.

De decretis civitatum adversus Christianos.

Huc refer Niceph. l. 7. c. 25.

Hæc cum illi ex sententia successissent, reliqui deinceps Magistratus qui civitates Maximini Imperio subiectas incolebant, idem quoque decernere instituerunt; ipsis etiam provinciarum Prefidibus qui id gratum esse Imperatori perspexerant, subditos omnes ut idem facerent submonentibus. Quorum decretis cum tyrannus dato rescripto libentissimè annuisset, rursus adversus nostros recrudescere cepit persecutionis furor. Flamines itaque simulacrorum in singulis urbibus, ac præterea Sacerdotes ab ipso Maximino constituti sunt, ii maximè qui in publicis functionibus obcundis summam gloriam inter cives suos retulissent. Hi ergo in incolendis numinibus suis multum studii ac diligentiae adhibuerunt. Denique insolita & prodigiosa Principis superstitione, cunctos, ut breviter dicam, ipsius dominationi subiectos tam privatos quàm Magistratus eò perpulit, ut in ejus gratiam nihil non agerent adversus nostros: & pro beneficiis quæ se ab illo consecuturos esse sperabant, nihil gratius rependere se posse crederet, quam si cædes nostrorum patrarent, & nova quædam adversus nostros fraudum atque insidiarum genera ostentarent.

CAPIV. V.

De falsis actis.

Huc refer Niceph. l. 7. c. 28.

Denique cum acta quædam apud Pilatum super Servatore nostro habita composuissent, plena impietatis adversus Christum; ea per omnes provincias Imperii Maximini ipso iubente dirigunt; mandantes per literas, ut ubique locorum tam in agris quàm in civitatibus publicè proponerentur; utque ludimagistri pro dictatis hæc declamanda & memoriæ commendanda pueris traderent. Quæ dum ita geruntur, Dux quidam in urbe Phœnicæ Damasco, cum impuras nefcio quas muliereculas ex foro rapuisset, tormenta se ipsis admoturum minatus, eò misetas adegit, ut publicè editis apud acta testimoniis faterentur se olim Christianas fuisse, & flagitiorum quæ à Christianis gererentur conscias esse: eos in ipsis actibus sacris obscena

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Περί τῶν ἡμῶν ψιφισμάτων.

Τούτῳ ἡ πρώτῳ κατὰ γνώμην πρῶτον ἡ πάντες οἱ λοιποὶ τῶν ἐντελευταίων τὴν αὐτὴν δόξαν πόλεις οἰκόντες, τῶν ὡμῶν ἡρώτων ἡ ψιφισμάτων. πρὸς Φίλους δὲ βασιλεῖται καὶ ἐπαρχίας ἡ γένων σιωπηροκότων, καὶ τὸ αὐτὸ διαπραγματοῖς ὑπὸ πηκόσις ὑποβέβηκέντων. ὡν δὲ ἡ αὐτῶν τοῖς ψιφισμασὶ ἀνηραφῆς ἀσπίδες ἀπνεύσαντες ἔτραννε, αὐτοῖς δὲ ὑποβίβα καὶ ἡμῶν ἀνεφλέγετο διωγμὸς ἱερῶν δὲ καὶ πόλιν τῶν ἑσάνων, καὶ ἐπιτέτοις δόξαν πρὸς αὐτὸ Μαξιμίον, οἱ μάλιστα ταῖς ταῖς διαπρέψαντες καὶ διὰ πασῶν ἐσάνων ἡρώμενοι καὶ δὲ αὐτῶν οἱς ἡ πολλὴ πρὸς αὐτῶν ἀσπὸς, καὶ τὴν τῶν θεραπυομένων πρὸς τῶν ἡρησκίαν. ἡ γὰρ ἐκτοπος ἔκραται δεισιδαιμονία, σιωπῶν ἡ φάνη, πάντα τῶν ὑπὸ αὐτὸν ἀρχόντας τε ἡ δόξαν ἡμῶν αὐτῶν χάριν πάντα πράξεν καὶ ἡμῶν αὐτῶν ταύτην αὐτῶν χάριν μερίστην αὐτῶν ὡν ἐσάνων πρὸς αὐτὸ τῶν ἑσάνων ἀνὴρ ἀρχόντων, τὸ καὶ ἡμῶν Φονῶν, καὶ ἡνας εἰς καὶ καινοτέρας κακοθηρίας ἐνδείκνυται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε.

Περί τῶν ἡμῶν ψιφισμάτων.

Πλασάμενοι δὲ ἡ Πιλῶν καὶ Σατοπρῶ ἡμῶν ὑπομνήματα, πάσης ἡ πρῶτῳ καὶ ἔχει ἔβλασφημίας, γνῶμης μείζονος ἐπὶ πάσαν διαπέμποται ὑπὸ αὐτὸν δόξαν. διὰ γραμματῶν κελθόμενοι, κατὰ πάντα τόπον ἀρχόντων καὶ πόλεις, ἐν ἐκφανῆ ταῦτα τοῖς ἐσάνων ἐκφάνη. τοῖς τε παισὶ τῶν γραμματῶν σκάλης ἀπὸ μαθημάτων ταῦτα μετὰ ἔδῳ μνήμης κατέχεν ὡς ἀδιδόμενα τῶν ἀπτελεμένων τὸν τρόπον, ἕτερον κραται δάρχης ὡν δὲ ἡ Ρωμαῖοι πρὸς αὐτῶν ἀνά τὴν Δαμασκὸν τῆς Φοινίκης ἐπὶ ἡμῶν ἡ γυναικάρια ἐξ ἀγορῆς ἀνάρπασα ποῖσας τῶν σάνων ἀνίσταίς ἐπιθήσει ἡ πείλας, καὶ ἐν ἡμῶν ἐπιπανάκα ζῶν, ὡς δὲ εἶψαν ποτὲ ἡμῶν.

MAXIMINUS.

συνεδείεν τε αυτοίς ἀθεμιτηγίας. ἐν αὐτοῖς
τῆς κυριακῆς πράξεν αὐτὸς τὰ ἀκόλαστα,
ὡς αἴτιον λέγειν αὐτὰς ἐπὶ διαβολῆς ἔδ-
ματος ἠβελεν ὡν κ' ὄδῃ ἐν ὑπομνήμασι τὰς
Φωνίας ἐντεθείσας, βασιλεί κωνέται καὶ δὴ
προσάξαντος, εἰς πάντα τόπον κ' πόλιν κ' ταύ-
τα δημοσιεῖται τὰ γεράμματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Πρὶν ἢ ἐν τῷ 8ῳ κεφ. μάρτυρικῶν.

Ἄλλ' ὁ μὲν ὄψεαι μακρὸν αὐτοῦ χειρῶν
ἄτ' ἔγγονος ὁ στρατοπέδ' ἀρχῆς, δίκην τίν-
ου πτῆς κακοτροπίας. ἡμῶν δ' αὖ φυγαὶ πά-
λι ἀνεκινεῖτο, κ' διωγμοὶ χαλεποὶ τῶν τε κ' B
πάσας ἐπαρχίας ἠγεμένων αὐτῆς δευαί
καὶ ἡμῶν ἐπαναστάσεις, ὡς καί τινες ἀλόγισ-
τῶν παρὶ τὸν θεῖον λόγον ἐπιφανῶν, ἀπὸ δ' αἰτη-
σῶν ἐπὶ θανάτῳ Ἰησοῦ καὶ ἀδελφῶν ὡν
πρὶν ἐν Ἐφέσῃ τῇ πόλει τῆς Φοινίκης, χρεῖστα-
τος σφῆς ὁμοθλήσαντες, θηρίων βορὰ πᾶσα
δίδονται. Ἐπίσκοπος ἦν ἐν τῷ τοῖς Σιλθανός,
τὴν ἡλικίαν ὑπεργήρωσ, ἐν ὅλοις ἔτεσι τεσσα-
ράκοντα τὴν λειτουργίαν διωκτικῶς. κ' ἢ τὸν
αὐτὸν χρόνον καὶ Πέτρος τῶν καὶ Ἀλεξάν-
δρειαν παροικιῶν παρθεῖας Ἰηφανέσας C
ἑῶν ἐπισκόπων χεῖμα, βίβ' ἀρετῆς τε ἕνεκα
καὶ τῶν ἰσραὴν λόγων σωμασκήσεως. Ἰζ' ἔδε-
μίας ἀνάσπας ὁ γεγονὼς αἰτίας, μὴ ἢ μίας
παρθεῖας ὁ παρθεῖας, ἀθροῦς ἔτω καὶ
ἀλόγως ὡς ἂν Μαξιμίνος παρθεῖας ἄξαντος, τὴν
κεφαλὴν ἀποτέμνει μὲν αὐτῶν ἢ κ' τῶν καὶ
Ἀγυπτιῶν ἐπισκόπων ἄλλοι πλείους, ταυτὸν
ὑπομένοντι Λακκιανός τε ἀνήρ τὰ πάντα ἀει-
ς ὁ βίβ' τε ἐγγεγραπτός κ' τοῖς ἱεροῖς μαθήμα-
σι συγκεκορημένῳ. τ' καὶ Ἀνιόχειαν πα-
ροικίας πρὸς ἑσπέρῳ, ἀχθεῖς ἐπὶ τ' Νικομη-
δεῶν πόλει, ἐνθα τῶν καὶ βασιλεὺς δια-
τρέων ἐτύχανε, πᾶσα ἄν τε ἐπὶ τῶ ἀρχον-
τῶ τῶν ὑπὲρ ἡς πρὸς αὐτὸν διδασκαλίας ἀπο-
λογίαν, δεσμοτηρίῳ πᾶσα δόθεις κίνηται. ὁ-
σαυτὰ δ' ἴτα ἐν βραχεῖ τῷ μικρῷ Μαξι-
μίνῳ καὶ ἡμῶν σιωσκέυασο. ὡς τῶ πρὸς ἑ-
ρε δ' αὐτῶ πολλῶ χαλεπώτερον τῶτον ἡμῶν
ἐπεργεῖται διωγμῶν.

CAPUT VI.

De iis qui tunc temporis martirium subierunt.

Verum non longo post tempore Huc refert
Dux ille mortem sibi ipse consci- Niceph.
fcens, improbitatis suae poenas dedit. 1.7. c.27.
Nostrorum vero fugae rursus & acerbis-
sima persecutiones renovari caepere;
provinciarum Rectoribus acriter con-
tra nos insurgentibus. Adeo ut nonnul-
li qui in sacrae fidei praedicatione excel-
lere videbantur, comprehensi absque
ulla miseratione capitali sententia dam-
nati sint. Ex quibus tres apud Eme-
sam urbem Phoenices Christianos se esse
confessi, bestiis objiciuntur. Erat in-
ter hos Silvanus Episcopus, decrepita
jam aetatis: qui per annos quadraginta
Sacerdotis ministerium obierat. Per
idem tempus Petrus quoque qui Ale-
xandrinae Ecclesiae summa cum laude
praefuit; verè praecipuum ac divinum
Episcoporum decus, cum ob totius vi-
tae sanctimoniam, tum ob studium ac
peritiam sacrarum Scripturarum; nul-
lum ob crimen comprehensus, praeter
omnium expectationem subito & abs-
que ulla probabili causa utpote Maxi-
mino jubente, capite truncatur. Idem
cum ipso perpessi sunt complures quo-
que alii Aegyptiorum Episcopi. Sed &
Lucianus Antiochenae Ecclesiae Presby-
ter; vir tum vitae continentia, tum sa-
crarum literarum scientia conspicuus;
perductus Nicomediam, in qua tunc
civitate Maximinus morabatur, cum
defensionem fidei illius quam profite-
batur coram Praefide edidisset, conje-
ctus in carcerem trucidatur. Denique
tot & tanta nobis mala brevi tempore
intulit ille omnis virtutis inimicus Ma-
ximinus, ut haec persecutio multo acer-
bior nobis priore illa videretur.

CAPUT VII.

De his que adversus nos in tabulis sunt incisa ac publice proposita.

Huc refer Niceph. 1.7. c.27.

Porro in mediis urbibus, quod nunquam antea factum fuerat, civitatum adversus nos decreta, & constitutionum Imperialium rescripta, æreis incisa tabulis proponebantur. Pueri item in scholis toto die nihil aliud præter Jesum & Pilatum, & Acta illa ad contumeliam nostram conficta, in ore habebant. Ipsam hoc loco Maximini epistolam quam æreis tabulis incisam fuisse diximus, apponere opportunum mihi videtur: tum ut impietas hominis illius plena insolentia & arrogantissima contumacia perspicere possit; tum ut divinæ justitiæ quæ illum brevi post tempore infecuta est, in omnis & adversus improbos semper armata severitas omnibus manifestò pateat: qua quidem stimulante, haud multò postea contraria de nobis & sensit & scriptis legibus constituit. Illius autem rescripti hæc omnino sunt verba: *Exemplum interpretationis epistolæ quâ Maximinus respondit decretis civitatum adversus Christianos, ex tabulâ æneâ Tyri descriptæ.* Tandem aliquando infirma humanæ mentis audacia, abjectis ac discussis erroris tenebris, quæ miserorum verius quàm impiorum hominum sensus exitiali ignorantia caligine involutos antehac obfederant, perspicere potuit se prolixâ erga omnes bonos Deorum immortalium providentiâ regi & confirmari. Quæ res incredibile dictu est quàm grata quamque jucunda nobis fuerit & accepta; quod religiosi vestri erga Deos propositi illustrissimum specimen dederitis. Nam antea quidem nemini erat obscurum quanta observantia ac religione Deos immortales coleretis: Quippe quibus non nudorum & inanum verborum fides, sed continua & stupenda illustrium facinorum miracula innotuissent. Unde & civitas vestra Deorum immortalium sedes ac domicilium jure merito appelletur. Multis certe argumentis evidentissimè apparet, eam caelestium Numinum adventu ac præsentia florere. Nunc verò civitas vestra, neglectis omnibus quæ ipsius interesse videbantur, & ommissis precibus quas pro Republicæ suæ negotiis antehac nobis offerre consueverat; ubi primum sensit homines detestandæ vanitatis iterum serpere cœpisse,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περί τῆς καθ' ἡμῶν ἐν σήλαις ἀνατιθείσης γραφῆς.

Ανά μέσας γένοι τὰς πόλεις, ὁ μὲν ἡμῶν καὶ βασιλικῶν πρὸς ταῦτα διατάξεις ἀνὴγραφαί. σήλαις ἐν τετυπωμένῳ καὶ καὶ ἀνωρθέντο οἱ τε παῖδες ἀνά τὰ δὲ σκαλεῖα, Ἰησοῦν καὶ Πιλάτον καὶ τὰς ἐπιπλασθέντα ὑπομνήματα, διὰ τόματος ἐπιπρασάν ἐφερῶν ἡμέραν. ἐν ταῦτά μοι ἀνατιθεῖναι φαίνεται, αὐτῶν δὴ ταῦτ' ἰσχυρῶς ἀνατιθείσαν ὁ Μαξιμίνος γραφῶν Ἰάξαι ἢ οὐκ ἔτε ὁ ἀνδρὸς θεομισίας ἢ ἀζῶν καὶ ὑπέσφανος ἀθάνατα φανεραῖ καὶ σαίη, καὶ τὸ πᾶσα πόδας αἰὼν μὲ ἐλθεῖς, καὶ δίκης ἢ αὐπνος καὶ τῶν ἀσεβῶν μισοπαροπρὸς ἡς ἐλαδοῖς, ἐκ εἰς μακροῦν ταῖς ἀνατιθεῖναι ἡμῶν ἐβελουσαλό τε καὶ δι' ἐγγραφῶν νομῶν δομάσσε. τῆτον ἐπ' αὐτῶν λέξων ἐγγραπτόν τετόπον. Ἀνὴγραφον ἐμῶν καὶ Μαξιμίνος πρὸς τὰ καθ' ἡμῶν Ἰησοῦ ἀνὴγραφῆς, διπλῆς ἐν Τύρῳ σήλαις μὲν ἀνατιθείσης. Ἡδη ποτε ἡ ἀδελφῆς Ἰρασύτης τῆς Ἰρωπίνης διανοίας, ἴχουσε πᾶσαν πλάνη μαυροθήα καὶ ὀμίχλην διποσεισμένη καὶ νασκεδᾶσασα. ἡτις πρὸς τῆς ἐβελουσαλό ἀσεβῶν, ὅσον τῶν ἀθλίων ἀνθρώπων τὰς ἀσπίσεις ὀλεθρῶν ἀνοίας σκότο ἐνεκλήσεως ἀλιόσκε. Ἐπιγνώμα ὡς τῆ τῶν ἀθανάτων Θεοφιλὰθθω πρὸς νοία διοικεῖται καὶ εὐθεροῦται ὅτι πρᾶγμα ἀπίσόν ἐσιν εἶπεν, ὅτις καὶ χαρισμῶν, ὅπως τε ἡδίσον καὶ πρὸς φημῶν γέγονεν, ὡς μέγισον δεῖγμα τῆς Θεοφιλῆς ὑμῶν πρὸς αἰεσεως δὲ δωκέναι ἵπτι πρὸς τῆς ἐδενὶ ἀγνωσον ἦν, ὅποιος πρὸς ῥήσεως καὶ θεοσεβείας πρὸς τῆς ἀθανάτων Θεὸς ἐτυχεῖν ὄντες οἱς ἐψιλῶν καὶ ῥημάτων πίσις, ἀλλὰ σωεχῆ ὅτι πρὸς ἀθανάτων Θεῶν γνώμῶν γνωεῖλαι, διότις ἐπιπρασάν ὑμετέρα πόλις Θεῶν ἀθανάτων ἰδρυμένη οἰκήθελον ἔπικαλοῖτε. πολλοῖς γὰρ πρὸς φημῶν κασι καὶ φάνε, τῆ τῶν ἐθανίων Θεοφιλῶν ἐπονημία ἀνθεῖν. ἰδ' ἐτοῖνω ἡ ὑμῶν πρὸς τῆς πάντων ἰῶν ἰδία διαφερόντων ἀνὴ τῶν ἀθανάτων Θεῶν καὶ τὰς πρὸς τῶν ὑπὲρ αὐτῶν πρὸς τῶν δεήσεως παρὲδ' ἔσα. ὅτε πάλιν πρὸς τῶν

MAXIMINUS.

τις ἐπέδρατε ματαιότητος γεγονότας ἔρπειν
 ἀεργεῖσθαι. καὶ ὡσπερ ἀμεληθεῖσαν καὶ κεκοι-
 μημένην πυρρὰν ἀναζωπυρεμένων τῶν πυρ-
 ρῶν μεγίστας πυρκαϊὰς ἀναπληρῆσαν. ἐνθέως
 πρὸς τὴν ἡμέτεραν εὐσεβείαν, ὡσπερ πρὸς μη-
 τεροῦν πατρῶν θεοσεβειῶν, χωρεῖς ἴσως μελ-
 λισσας κατέφυγον, ἰασίν τινα καὶ βοήθειαν ἀ-
 πατήσα ἢν τινα διανοίαν ζωτηριώδη, διὰ
 τὴν πίσιν τῆς ἡμετέρας θεοσεβείας τὰς θεὰς
 ὑμῶν ἐμβέδληκέναι δῆλον ἐστὶν ἐκείνος ὁ ὕψι-
 σθαι καὶ μέγιστος ζεύς. ὁ παρκαθήμενος τῆς
 λαμπροτάτης ὑμῶν πόλεως. ὅτε πατρῶες B
 ὑμῶν θεὰς, καὶ γυναικὰς καὶ τέκνα, καὶ ἑταί-
 ρα καὶ οἴκον διὰ πάσης ὀλεθροῦς φθορᾶς ῥύομε-
 νος, ταῖς ὑμετέρας ψυχαῖς τὸ ζωτηριον
 ὀπέπυσε βέλημα. ἐπέδεικνυς καὶ ἐμφανῶν,
 ὅπως ἔξαιρετόν ἐστι καὶ λαμπρὸν καὶ σωτηριώ-
 δεσ, μὴ δὲ ὀφειλομένους σεβάσασθαι τῆς θεο-
 πείας καὶ ταῖς ἱεροθεσίαις τῶν ἀθανάτων
 θεῶν παρσπέναι. τίς γὰρ ἔως ἀνόητος ἢ νε-
 παλὸς ἀλλότριος εὐρεθῆναι δυνάταται, ὅς οὐκ
 ἀιδάσεται τῆς φιλαγαθῆς τῆς θεῶν σαρδῆ
 συμβαίνου, μή τε τὴν γῆν τὰ ἀεὶ διδόμενα
 αὐτῆς ἀερεμάλα δρενείας, τὴν τῆς γεωργῶν
 ἐλπίδα κενῆ σαρδοκία σφάλλασαν. μὴ δὲ
 αὐτῶν ἀσεβῆς πολέμου ἀνεπικωλύτως
 ἐπιγῆς σπείρειας καὶ φθαρείας τῆς ἔρανος
 ἐκκαρσίας, ἀνχημῶν τὰ σώματα εἰς θάνα-
 τὸν καλᾶσεν. μὴ δὲ μὴ ἀμέτρων ἀνέμων
 πνευμασιτῶν θάλασσαν κυμαίνουσαν κορυ-
 φῶν. μὴ δὲ ἐκε καλιγίδας ἀσερδοκίτας
 καλαρῆν γυνῶν, ὀλεθροῦν χαιμῶνα ἐπεγεί-
 ρειν. ἐτι τοῦτω μὴ τε τὴν τροφὸν ἀπάντων
 καὶ μητέρα γῆν, διὰ τῆς καλιγίδος λαγόνων
 ἐαυτῆς ἐν φοβερῶ τέρμῳ καλαδνομένῳ, μὴ D
 δὲ γετὰ ἔπικειμῶνα ὅση χασμάτων γνομέ-
 νων καλαδνεῖας ἀπὸς πάντα καὶ τέτων ἐπιχα-
 λωπώτερα κακὰ, ἀπὸ τῆς πολλάκις γεγο-
 νέαις ὁδοῖς ἀγνοεῖ. Ἐ ταῦτα σύμπαντα διὰ
 τὴν ἐλεθροῦν πλάνῳ τῆς ὑποκένε μαλαιότη-
 τος τῆς ἀθεμίτων ἀνθρώπων ἐκείνων ἐγένετο,
 ἵνα καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐπεπόλαξε, καὶ
 χερδὸν εἰπῆν τὰ πάντα καὶ τῆς οἰκεμένης αἰ-
 χμῶναις ἐπέξε. τέτοις μεθ' ἕτερα ἔπλεγει.
 ἐφορέτωσαν ἐν τοῖς πλατέσιν ἢ δὴ πεδίοις
 ἀθῆντα τὰ λῆια, καὶ τοῖς ἀσάχυσιν ἔπικυμαίνοντα. καὶ τὰς λειμῶνας δι' ἐνομερίαν,
 φύοις καὶ ἀνδρῶν λαμπομένους, καὶ τὴν ἔρανος καλᾶσασιν ἐκκαρῶν καὶ πρᾶσοτῶν
 Υγ

A & quasi neglectum ac sopitum quen-
 dam rogam rediivis fomitibus in-
 gentes ignium globos denuo excitare;
 confestim ad nostram pietatem tan-
 quam ad totius religionis metropolim
 confugit, remedium aliquod & subsi-
 dium efflagitans. Quod quidem salu-
 bre consilium, vobis ob fidem pietatis
 vestrae à Diis immortalibus suggestum
 esse non dubium est. Scilicet altissimus
 ille & maximus Jupiter, qui clarissimae
 civitati vestrae praesidet; qui patrios ve-
 stros Deos qui uxores & liberos, qui pe-
 nates & domos ab omni peste atq; exi-
 tio servat incolumes, vestris mentibus
 hanc salutarem iniecit cogitationem;
 aperte indicans atque ostendens, quàm
 eximium quamque praeclarum & salu-
 tare sit, ad cultum ipsius & ad sacras
 Deorum immortalium caremonias
 cum debita veneratione accedere.
 Quis enim tam demens, tamq; omnis
 sensus expers reperiri potest, qui nō in-
 telligat propitiâ deorū in nos benevo-
 lentiâ fieri, quòd nec terra credita sibi
 abnegat semina, spem agriculturalum vana
 expectatione deludens; nec impij bel-
 li aspectus impræpedite defixus haeret
 in terris: nec corruptâ cæli temperie
 arentia pereunt corpora: nec immo-
 deratis ventorum flatibus agitarum pe-
 lagus intumescit, nec subita & præter
 expectationem ingruentes procellae
 perniciosam excitant tempestatem:
 quòdque parens omnium & nutrix ter-
 ra, nec ab imis sedibus horrendo tre-
 more concussa emergit; nec rursus
 montes eidem superpositi hiatu subito
 absorbentur. Quas quidem omnes ca-
 lamitates iisque adhuc acerbiores alias,
 antehac sæpius contigisse, nem est qui
 ignoret. Hæc porro omnia ob pestife-
 rum errorem inanissimæ vanitatis sce-
 leratorum illorum hominum even-
 runt, quo tempore error ille in animis
 eorum pullulavit, & universum prope-
 modum terrarum orbem probro ac de-
 decore opplevit. Deinde paucis inter-
 jectis hæc subjungit: Aspiciant in aper-
 ta camporum planicie florentes sege-
 tes & spicis quodammo fluctuantes:
 Prata considerent plantis & floribus
 collucentia propter opportunam im-
 brium irrigationem: Cæli statum in-
 tueantur in placidissimam temperiem

restitutum. Latentur in posterum cuncti, quod per vestram pietatem & sacrificia & cultum Deorum, Numen fortissimi & potentissimi Martis placatum est: atque idcirco tranquillissima pace quietius perfuentes, sese oblectent. Sed & quicumque caeco illo errore & ambage liberati ad rectam sanamque sententiam redierunt, eò magis gaudeant: tanquam ex inopinata tempestate aut ex gravissimo morbo servati, & jucundissima in posterum vita fruituri. Quod si qui in detestando suae vanitatis errore adhuc perstant, ii quam longissimè à vestra urbe & territorio seclusi, sicut petiistis, abigantur: ut hoc pacto civitas vestra juxta laudabile studium vestrum ac desiderium, omni piaculo ac scelere liberata, pro infesto sibi affectu cum debita veneratione Deorum immortalium sacrificiis inferviat. Porro ut intelligatis quàm grata nobis fuerit vestra hæc postulatio, & qualiter animus noster etiam absque decretis ullis ac petitionibus ultrò sua sponte ad beneficia viris bonis largienda promptissimus est; devotioni vestræ concedimus, ut quodcumque & quam maximum volueritis beneficium pro hoc pio ac religioso vestro proposito postuletis. Jam ergo ut id faciatis utque accipiatis operam date. Etenim illud absque ulla mora consecuturi estis. Quod quidem vestræ civitati præstitum beneficium, cum religiosissimæ vestræ erga Deos immortales pietatis perpetuum deinceps erit testimonium; tum vestris liberis ac nepotibus declarabit, vos pro hujusmodi vivendi ratione atque instituto digna præmia à benignitate nostra retulisse. Hujusmodi igitur literæ in omnibus provinciis adversum nos publicè propositæ, omnem nobis quantum quidem in hominum potestate situm erat, spem felicitatis ademant: Adeò ut juxta divinum illud oraculum, etiam electi, si hoc fieri posset, ob hæc scandalum paterentur. Cumque celestis auxilii expectatio jam in plurimis nostrorum refrigeret, repente ministris ipsis qui supra dictas literas circumferebant adhuc in quibusdam provinciis iter suum peragentibus, Deus qui Ecclesiæ suæ semper auxiliatur, insolentem adversus nos tyranni superbiam tamquam injecto in os freno comprimens,

A Ἀποδοθεῖσαν χαριέτωσαν λατὸν ἀπαθείας τῶν ὑμετέρας εὐσεβείας, ἱεραργίας τε καὶ τῆς ἑδωατοῦ αὐτῆς καὶ σφροδότητος ἀφ᾽ ἡμῶν ἐξουμεινιδείσης, καὶ διατέτο τῆς ἐκνοῦ αὐτῆς εἰρήνης βεβαίως μεθ' ἡσυχίας διαλαύοντες, ἠδωέδωσαν καὶ ἄλλοι τῶν ἐκείνης πλάνης καὶ ἀειδῶς πάντας ἀποσάντες, εἰς ὀρθὴν καὶ καλλίστην διάνοιαν ἐπενήλθον, μειζόνως μὲν οὖν χαριέτασαν, ἐκαστοὶ ἐκχιμῶνος ἀπεσοδοκίτη ἠ νόσε, βασιλείας ποσα ἀδείεις, καὶ ἠδεῖαν εἰς τῶν πῶν ζῶντων λαῶν καρπώσαμενοι. εἰ δὲ τῆ ἐπαύρατι ἐκ τῶν ματαϊότην ἑπιμύθουεν, ἐν πολλῶν πῶνθεν τ' ὑμείρας πόλεως καὶ ἀεργίας, καὶ ἠξιώσατε, ἀποχωρειδείεις ἀελαθῆτασιν ἠ ἔτως καὶ ἀκολοθίαν τῆς ἀξίεπαίνε ὑμῶν ἀετέτο σπεδῆς, παντὸς μᾶσ μαθῶ καὶ ἀσεβείας ἀποχωρειδείσα ἠ ὑμῶν πῶν τῶν ἐμφυτον ἀλλῆ ἀεθῆσαν μὲν τῶ ἀφείδων σεβάσ μαθῶ, τῶν τῶν ἀθανάτων Θεῶν ἱεραργίαις ὑπακῶσι. ἵνα ἡ εἰδῆτε ὅσα ἀεφίλης ἡμῶν γέγονεν ἠ ἀετέτε ἀξίως ὑμῶν καὶ χεῖς ἠηφισμάτων καὶ χεῖς δέησεως ἀεταίρετω βελήσε ἠ ἡμῶν ἀεθῶν μαθῶ
C Φιλαλαθίας Ψυχῆ ἐπιτεπομαι τῆ ὑμῶν καθοσῶσ, ὅποιαν δ' ἀν βεληθῆσε μεῖ ἀελαθῆσαν, ἀπῆ ταύτης ὑμῶν τ' Φιλοθῆσε ἀεθῶν αἰτήσαι καὶ ἠδη μὲν τῶ ποίῶν καὶ ἀε ἀξίωσῶσε τεύξεω εἰρη αὐτῆς χεῖς καὶ ἀεπῆσεως ἠπῆ ἀελαθῆσεια τῆ ὑμῶν πῶν λει, εἰς ἀπαντα τὸν αἰῶνα τῆς πῆ τῆς ἀθανάτης Θεῶν Φιλοθῆσε εὐσεβείας παρέξει μαθῶ εἰαν. τῶ ἡμῶν ἀξίων ἐπαθῶν τετυχεῶσ ἀεθῶ τ' ἡμῶν ἀξίων Φιλαλαθίας, ταύτης ὑμῶν ἐνεκεν τῆς ἑβῆσε ἀεταίρεσεως. ἠ οἰς τε καὶ ἀενοῖς ὑμῶν ἀεθῶν ἀπῆδεχθήσεσιν ταῦτα δῆ καὶ ἡμῶν καὶ πῶσαν ἐπαεχίαν ἀνεσῆλατῶσ, πῶσης ἐλπίδος, τὸ γέν ἐπ' ἀνθρώποις, ἀεθῶσ τὰ καθ' ἡμῶν ἀποκλείοντα ὡς καὶ αὐτῶ τὸ θεῖον ἐκείνο λόγον, εἰ δωατόν ἑπῆ τῶν καὶ τῶς ἐκλεκτῶς ἀντῶς σκαυδαλίεσιν, ἀεγετοὶ χεδόν τῆς ἀεθῶ τοῖς πλείοσις ἀποδῶσῆσε ἀεθῶσ ἀεθῶσ, ἀδρόως καθ' ὅδον ἐπῆ ἀεθῶ τῆν πορείαν ἐν λισι χῶσεσιν διασύνῶν τῶν τῶν προκειμένων γραφῶν καὶ ἡμῶν διακονῶντων, ὅτ' ἰδίως ἐκκλησίας ὑπέρμαχος Θεῶν μῶν καὶ τῆν ἑτυράνε καὶ ἡμῶν ἀπῶσῶσ

MAXIMINUS.

μεγαλαυχίαν, τὴν ὑπερ ἡμῶν ἐξάνιον αὐτῶν A
 συμμαχίαν ἐπέδεικνυτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Πηρὶ τῆς ταῦτα συμβεβηκότων ἐν λιμῶ καὶ λοιμῶ καὶ
 πόλεμοις.

Οἱ μὲν οὖν ἐξ ἔθους ὄμβροσι τε καὶ ὑετοῖ
 χεμαδίς τ' ἄρας ὑπαρχύσης, τινὲς
 ἐπιγῆς ἀνεύχον σιωπήθη φορὰν λιμὸς δὲ ἀδύ-
 κηλῶ ἐποκλήθει, καὶ λοιμὸς ἐπὶ τῶ καὶ ἰνῶ
 ἑτέροι νοσήματι, ἔλκεθ' ἢ ἦν Φερωνύμως ἔ
 πυρῶδας ἐνεκεν, ἀνδραξ πρῶταγορῶμενον, B
 ἐπιφορὰ δὲ καθ' ὅλων μὲν ἔρπων τῶν σωμάτων,
 σφαιλερῶς ἐνεποιεῖ τοῖς πεπονητοῖς κινδύνους.
 ἐμὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν διαφερέν-
 τως ἐπιπλείστον γινόμενον, μυρίους ὄσους ἀνδρας
 ἀμα γυμναξί καὶ παισί, πηρῶς ἀπειργάζετο.
 τῆτοις πρῶταπηνίσιαι τῶ τυράνῳ ὁ πρῶς
 Ἀρμενίως πόλεμῶ. ἀνδρας ἐξ ἀρχαίως Φί-
 λως τε ὡ συμμαχίως Ρωμαίων ἔς καὶ αὐτῶς
 χριστιανῶς ὄντας, καὶ τὴν εἰς Ἰοθεῖον ἐνσέδειαν δια-
 σπῶδ ἡς ποιούμενος, ὁ θεομισῆς εἰδῶλοισ ἴδην
 καὶ δαίμοσιν ἐπαναγκάσαι πεπειραμένος, ἐχ- C
 θρῶς ἀντὶ φίλων, καὶ πολεμίως ἀντὶ συμμα-
 χίων καλεσησάτο. ἀθρῶς δὲ ταῦτα πάντα
 ὀφ' ἑνα καὶ τὸν αὐτὸν συρρέυσαι καὶ κερῶν, τῆς
 τῆ τυράνῳ θεασύτηθ' τὴν καὶ τῆ θείως με-
 γαλαυχίαν δὴ πλεγεξεν. ὅτι δὴ τῆς ἀδὲ τὰ
 εἰδῶλα αὐτῶ σπῶδ ἡς καὶ τ' καθ' ἡμῶν ἐνεκα
 πολιορκίας, μὴ λιμὸν μὴ ἢ λοιμὸν, μὴ δ' ἐ-
 μὴν πόλεμον ἐπὶ τῶν αὐτῶ συμβῆναι και-
 ρῶν ἐθεασμῶτο. ταῦτα δὲ οὖν ὄμῃ καὶ κατὰ
 τὸ αὐτὸ ἐπελθόντα, καὶ τῆς αὐτῶ καλασερῶθῆς
 ἀδελφικῆ Φει τὰ προῖμια. αὐτὸς μὲν οὖν D
 ἀδὲ τὸν πρῶς Ἀρμενίως πόλεμον ἀμα τοῖς
 αὐτῶ στρατοπέδοις καλεπονεῖτο τῶς ἢ λοιποῦς
 τῶν τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις οἰκόντων, δεινῶς ὁ
 λιμὸς τε ἀμα καὶ λοιμὸς κατετευχέτην. ὡς
 ἐνός μέτερος πυρῶν, διαχιλίας καὶ πεντακοσίας
 Ἀθηκῶς ἀνὴκα ἀλλὰ πῶδ' μυρίοι μὲν οὖν ἐ-
 τυγγανον οἰκατὰ πόλεις θνήσκοντες. πλείους
 δὲ τῶν οἰκατὰ ἀγρῶς τε καὶ κώμας ὡς ἡδὴ
 καὶ τὰς παλαιτῶν ἀγροίκων πολυάνδρους ἀ-
 πογραφῶς, μικρῶ δ' εἰν παντὲ ἡ παθῶν ἐξ ἀ-
 λειψῶν. ἀθρῶς σχεδὸν ἀπάντων ἐνδεία προ-
 φῆς καὶ λοιμῶ δὲ νόσω διεφθαρευμένων. ἰνῶς μὲν
 ὡτα αὐτῶν φίλτατα βραχυλάτης ἰερῶθῆς

CAPUT VIII.

De his quæ postea acciderunt tum in bello, tum
 famis ac pestis tempore.

NAM imbres quidem ac pluvia
 hiberno tempore abundantius
 cadere præter solitum defierunt. Et
 insperata contigit fames; quam de-
 inde pestis subsecuta est. Præter hæc
 alterius cujusdam morbi vis sæviit; ul-
 cus videlicet quod ob inflammatio-
 nem carbunculus vocatur. Hic mor-
 bus per univèrsum corpus paulatim
 serpens, gravia ægris discrimina affere-
 bat. Sed præcipuè circa oculos hæ-
 rens & insidens diutius, innumeros
 promiscuæ ætatis & sexus luminibus
 orbavit. Bellum insuper à tyranno
 commotum est adversus Armenios,
 jam inde à præcis temporibus amicos
 ac socios populi Romani. Qui cum
 Christiani ipsi quoque essent & divi-
 næ religionis studiosissimi, Deo in-
 visus tyrannus eos ad simulacrorum ac
 demonum cultum traducere per vim
 conatus, pro amicis inimicos, hos-
 tes pro sociis effecit. Hæc igitur om-
 nia uno eodemque tempore cum
 subito confluisent, arrogantem con-
 fidentissimi tyranni jactantiam confu-
 tarunt, qui ob studium in colendis
 simulacris, & propter persecutionem
 nostrorum, nec famem, nec pesti-
 lentiam, nec bellum denique ullum
 suis temporibus accidisse audacter
 gloriabatur. Atque hæc omnia eod-
 em temporis momento simul in-
 gruentia, quædam quasi procœmia im-
 minentis tyranno exitii ostentabant.
 Et ipse quidem in bello adversus Ar-
 menios unâ cum exercitu suo varias
 clades atque ærumnas pertulit. Re-
 liqui verò qui urbes ejus Imperio sub-
 ditas incolebant, fame simul ac pe-
 stilentia graviter vexati sunt: Adeo
 ut unus frumenti medimnus bis mille
 & quingentis Atticis drachmis venun-
 daretur. Et innumeri quidem in ur-
 bibus, plures verò in agris & vicis
 passim interibant: in tantum ut cen-
 suaes tabulæ olim ingenti rusticorum
 numero repletæ, una propè litura
 deletæ fuerint; omnibus ferè aut
 victus inopiâ, aut pestilenti morbo
 simul absumptis. Quidam pro exi-
 guo admodum cibo carissima pigno-

ra locupletioribus vendere non dubita-
bant. Alii distractis paulatim prædiis ac
facultatibus suis, ad extremam inopiam
reducti sunt. Nec defuere qui modica
fæni segmenta avulsâ mandentes, & no-
xiis quibusdam absque ullo discrimine
pasti graminibus quibus valetudo cor-
poris corrumpabatur, scædè interirent.
Sed & mulieres quedam inter suos non
ignobiles, præ summa egestate ad inve-
recundam compulsæ necessitatem,
mendicandi causâ in forum ventabant:
quarum verecundia in vultu, & in ami-
ctu modestia, olim ipsas liberaliter edu-
catas fuisse satis indicabat. Et nonnulli
quidem aridi ut umbras mortuorum di-
ceres, deficientib⁹ viribus huc illuc nu-
tabundi ac cespitantes; cum præ imbec-
illitate consistere non possent, in me-
diis plateis corruebant; pronique humi
jacentes toto corpore expanso, modi-
cum panis fructum sibi porrigi flagita-
bant. Cumq; extremum pane spiritum
ducerent, laborare se inedia vocifera-
bantur; ad hanc solum acerbissimam
vocem proferendam satis validi. Quot-
quot verò locupletiores esse videban-
tur, mendicantium multitudinè obstu-
pefacti, postquam egentibus plurima
impertierant, durum deinceps & omnis
miserationis expertem animum indue-
bant; eandem cum mendicantibus ca-
lamitatem ipsi quoque brevi se passuros
esse prævidentes. Itaque in medio fo-
ro & per vicos & angiportus, nuda at-
que infepulta cadavera pluribus diebus
jacentia, prorsus miserabile spectacu-
lum intuentibus præbebant. Quædam
etiam à canibus dilaniata sunt. Qua de
causa hi quibus vita adhuc suppetebat,
passim canes interimere cœperunt; ne
forte in rabiem versi vivos posthæc ho-
mines devorarent. Interim pestilen-
tia totas domos ac familias nihilo se-
gnius depascebatur: præcipuè eos in-
vadens, quos utpote cunctis ad victum
necessariis affluentes, fames conficere
non potuerat. Igitur opulentissimi qui-
que provinciarum Rectores ac Præsi-
des, & ex Primoribus civitatum quam-
plurimi, perinde ac si fames eos de in-
dustria transmissos pestilentia reservaf-
set, acutissimo ac velocissimo mortis
genere interibant. Cuncta passim loca,
angiportus, fora, plateæ, lamentis red-
undabant. Neque aliud cernere lice-
bat quàm lugubres nœnias cum usitato
apud eos tibiarum cantu atque planctu.
Ad hunc modum duobus hisce quasi

A τοῖς εὐπορωτέροις ἀπεμπωλεῖν ἤξιος ὄντων
ἧτας κτήσας καταβραχὺ διαπρὸς ἀσπίδας
εἰς ἐσχάτῳ ἐνδείας δόσεις ἠλαυνον, καὶ ἠ-
πνες σμικρὰ χόρτα διαμασώμενοι ἰσχυροῦς
μαῖα, καὶ ἵνας ἀναίδῳ φθοροποιὸς ἐπι-
λες πόας, τῷ τῆς σωμάτων ἐξιν λυμνασ-
να διώλλυτο, καὶ γυναικῶν δὲ τῆς καὶ πόδας
γενίδων πνέες, εἰς ἀναίχων ἀνάγκη καὶ
δόσεις ἐλαδ εἶσαι, μεταίειν ἐπὶ τῶν ἀ-
ρῶν ἀρεθελύθησαν. τῆς πάλαι ἐλθόντων
προφῆς ἰσοδείμα, διὰ τῆς ἀεὶ τοῦ ἀσπί-
πον αἰδῶς, καὶ τῆς ἀμφὶ τῷ ἀεὶ ὄλλυτο καὶ τῷ
τῆς ἰσοφαινεσας καὶ οἱ μὲν ἀπεσπύσαντο
ἄσπερ εἰδὼλα νεκρῶν ἄδ' ἐκακέισε ψυχρῶν
γῆρας. ἐνδείομενοι τε καὶ ἀεὶ ὄλλυτο ἀσπί-
ἰσο ἀδυναμίας ἔσθῃαι, καὶ ἐπιπλοὶ ἐπι-
σας ταῖς πλατείαις πύλωις δ' ἠπλημῶν
ἀρέξαι σφίσι μικρὸν πύφθ' ἀρεθ καὶ τῷ
ἰσόλλυτο καὶ τῷ ψυχρῶ ἀρεθ ἐσχά-
ἐχοντες ἀναπνοαῖς, πένῃν ἐπέδοσαν. ἀρεθ
μόνῳ ταύτῳ τῆν ὀδυνηροτάτην φασί-
εὐς θενεῖς καὶ δισαίμενοι. οἱ δὲ τῆν πλῆθει τῶν
αἰτέτων καταπληθῆμενοι, ὅλοι τῶν εὐ-
ρωτέρων ἐδόκου εἶναι, μετὰ τὸ μύρια ἀρεθ
χεῖν, εἰς ἀπῆν ἰσοπὸν καὶ ἀτεγῆστον ἐρεθ
ερω διαθεσῶν, τὰ αὐτὰ τοῖς αἰτέτων ὄλλυ-
C πω καὶ αὐτοὶ πείσεως ἀρεθ δόκωντες ἰσο-
δη καὶ μέσας ἀγοράς καὶ σενωπῆς, νεκρῶν
καὶ γυνῶν σώματα ἐφ' ἡμέρας πλῆθει
ἀταφα διερριμμένα, θεῶν τοῖς ὀρῶσιν ἰσο-
ροτάτην παρέχεωδ. ἠδη γέτοι καὶ κιν-
τινὲς ἐγνοντο βορᾶ δι' ἡν μάλιστα αἰτέτων
ζῶντες, ἐπὶ τῆν κυνοκτοῖαν ἐρεθ ἀπῆ-
δέει τῆ μὴ λυοσῆσαιας, ἀνθρωποφασί-
ἐργάσεωδ. ἐχ' ἠκιστα δὲ καὶ ὁ λοιμὸς πα-
τας οἴκας καὶ γῆρας ἐπέδοσκετο. μάλιστα
δ' ἐς ὁ λοιμὸς διὰ τὸ εὐπορεῖν προφῆν ἰσο-
οἶός τε ἦν ἐκτελεσαι. οἱ γ' ὄντων ἐπὶ ἀπῆ-
D σίαις, ἀρεθῶν καὶ ἠγεμόνες καὶ μύρια ἰσο-
ἐν τέλει. ἄσπερ ἐπίτηδες τῆν λοιμῶδ ἐπῆ-
ἀρεθ τῆ λιμῆ καταλειμμένοι, ἀρεθ
καὶ ἀκυτάτην ἰσοέρων τελοσῆν πᾶσι
δ' ὄντων οἰμωγῶν ἦν ἀνάπλευ, καὶ πᾶσι
τε σενωπῆς, ἀγοράς τε καὶ πλατείας. ἐπῆ
ἦν ἄλλο τι θεωρεῖν, ἢ θρήνης μετὰ τῶν ἐπῆ-
νήτων αὐτοῖς αὐλῶν τε καὶ κτύπων. τῆσιν
δὴ τὸν τροπὸν δυσὶν ὄπλοις τοῖς προδοσῆ-
των

MAXIMINUS.

μῶναι λοιμὴν τε ὀμῶν καὶ λιμῶν στρατεύσας ὁ
 Ἰαννάριος ὅλας ἐν ὀλίγῳ ἡμέρας ἐνεμήθη ὡς
 ὄραϊ ἠδὲ θνήναι καὶ τεινῶν σώματα νεκρῶν, ὑπὸ
 μίαν ἐκφορὰν προκομιζόμενα. τοιαύτα τῆς
 Μαξιμίνας μεγαλουργίας, καὶ τῆς πόλεως
 καθ' ἡμέραν ὑψηλοτάτων, τὰ πικρὰ ἦν. ὅτε καὶ
 τῶν χριστιανῶν περὶ πάντα σπασθῆς τε καὶ ἐνσεβείας
 πᾶσιν ἔθνεσιν διαδήλα καλέση τὰ τεκμήρια.
 μῶναι γὰρ ἐν τηλικαύτῃ κακῶν ὄρεσι ἀσπ. τὸ
 συμπάσης καὶ φιλήνθρωπον ἔργου ἀπὸ τῆς
 δεκτικῆς διαπάσης ἡμέρας, οἱ μὲν τῆς τῆς
 ὑψηλοτάτων (μυριάδες δ' ἦσαν, οἷς ἔπις ἦν ὁ ἐ-
 πιειρησόμενος) κηδεύει καὶ ταφῆν προσεκαρ-
 τέσει. οἱ δὲ τῆς ἀναπάσαν τὴν πόλιν πρὸς τὴν
 λιμῶν καὶ ἀτροχόμενων, τὴν πληθύν ὑπὸ μίαν
 σὺν ἡν ἀνδρῶν ζῶντες, ἀετὸς δένεμον τοῖς
 πᾶσιν ὡς ὀρεσιόητον εἰς πάντας ἀνθρώπους κα-
 τὰ τῆς ἡμέρας. Θεὸν τε τῶν χριστιανῶν
 δοξάζει. ἐνσεβείας τε καὶ μόνως θεοσεβείας τῶν
 αἰνητῶν, πρὸς αὐτῶν ἐλεγχθέντας τῶν
 πραγμάτων ὁμολογεῖν. ἐφ' οἷς τῶν Ἰππε-
 λεμένους τὸν τρόπον, ὁ μέγας καὶ ἁράνιος χρι-
 στιανῶν ὑπέρμαχος Θεός, τὴν καλὰ πάντων
 ἀνθρώπων δια τῶν δεδηλωμένων Ἰππεδεία-
 μαι ὁ ἀπειλήν καὶ ἀναγκησιν, ἀνδρῶν εἰς ἡ-
 μάς ὑπερβαλλόντως ἐνεδείξαντο, τὴν ἐμμενῆ καὶ
 φαιδραν τ' αὐτῆς περὶ ἡμᾶς προνοίας ἀνδρῶν ἡ-
 μῶν ἀνγὴν ἀπεδίδεν, ὡς ἐν βαθεῖ σκότῳ ὄρεσι
 δοξοτάτα φῶς ἡμῖν ἔξ αὐτῆς καλαλάμπων
 εἰρήνης ἐκφανέας τε τοῖς πᾶσι κατισίας, Θεὸν
 αὐτῶν τῶν καθ' ἡμᾶς Ἐπίσκοπον διαπαντός
 γεγονέναι πραγμάτων. μασιζόντα μὲν καὶ
 δια τῶν ὀρεσιόητων καλὰ καίρον Ἰππερέ-
 φοντα τὸν αὐτῆς λαόν. πάλιν τ' αὐτῆς τὴν αὐ-
 τάρκη παιδείαν, ἰλεων καὶ ἐμμενῆ τοῖς εἰς αὐτὸν
 τὰς ἐλπίδας ἔχουσιν ἀναφανόμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.
 Περὶ τῆς τυραννὸς καὶ ἀστροφῆς τῆς βίης καὶ οἷας ἐχρήσαντο σφδ
 τῆς τελευτῆς φωναίς.
 Οὕτω δὲ Κωνσταντῖνος, ὃν βασιλέα ἐκ
 βασιλέως, ἐνσεβῆ τε ἔξ ἐνσεβείας τε καὶ
 πᾶσι σωφρονεσάτω γεγονέναι προφῆκα μιν,
 Λικινίους τε ἔμετ' αὐτὸν σιωπῆσαι καὶ ἐνσεβείας
 τελεμνημένων, πρὸς τὸν παμδασιλέως Θεὸν τε
 τῶν ὀλων καὶ Σωτήρος. δὴ ὁ Θεοφιλῶν καλὰ τῶν

telis armata mors, fame videlicet ac peste; integras familias brevi tempore vastavit: adeo ut ex una eademque domo duo simul ac tria cadavera effertur ad sepulturam videremus. Hujusmodi præmium fuit superbissimæ illius Maximini jactantiæ, & decretorum quæ civitates adversus nostros ediderant. Quo quidem tempore Christianorum erga omnes sedulitas ac pietas manifestissimo indicio universis gentilibus innotuit. Quippe hi soli in tot ac tantis calamitatibus misericordiæ atque humanitatis officia rebus ipsis exhibentes, quotidie partim curandis ac sepeliendis mortuorum cadaveribus vacabant. Moriebantur autem indies innumeri, quorum nemo curam gerebat. Partim omnibus tota urbe egenis qui fame opprimebantur in unum convocatis, panes singulis dividebant: adeo ut cum hujus rei fama crebris hominum sermonibus divulgaretur, cuncti Christianorum Deum summis laudibus extollerent, eosque solos pios Dei cultores re ipsa & factis comprobatos esse faterentur. Quæ dum ita geruntur, magnus ille ac cælestis Christianorum propugnator Deus, qui per supra memoratas calamitates iram atque indignationem suam adversus cunctos mortales ob eam quæ contra nos nefarie gessissent, fatis superque declaraverat, benignæ suæ erga nos providentiæ serenissimam lucem nobis restituit; velut in densissimis tenebris præter omnium expectationem pacis suæ splendidum jubar nobis ostendens: & omnibus apertissimè demonstrans, Deum ipsum rerum nostrarum Inspectorem & Governatorem perpetuò extitisse, qui populum suum interdum quidem castiget, & variis cladibus corripiat: rursus verò post sufficientem animadversionem propitium se ac benignum erga eos præbeat qui spem in ipso collocaverunt.

С А Р У Т IX.
 De interitu tyrannorum: & quibus verbis paulò ante mortem sunt usi.

Cum igitur Constantinus, quem Hæretic
 Imperatorem ex Imperatore, pium
 ex piissimo ac modestissimo parente
 progeneratum esse jam diximus, & secundi
 post eum loci Licinius: prudentia simul
 ac pietate conspicui: ab omnium Rege
 ac Servatore Deo duo religiosissimi ad-
 Yy iij

Hæretic
 Niceph.
 1.7. c. 29.
 30. & 31.

versus duos impiissimos tyrannos exci-
tati fuissent; prelio congressi, auxilio
divini Numinis Constantinus quidem
Maxentium in urbe Roma præter om-
nium opinionem superatum occidi-
dit. Maximinus verò Orientis tyran-
nus, non diu post Maxentii cadem à
Licinio qui nondum in apertam vesa-
niam eruperat devictus, turpissimo
mortis genere occubuit. Verùm prior
Constantinus, qui etiam honoris præ-
rogativa & Imperii gradu primum lo-
cum obtinebat, Romanorum qui gra-
vissima tyrannide premerentur vicem
trāsferatus; caelestis Dei Numine, ejus-
que Filio ac Verbo omnium Servatore
Jesu Christo in auxilium suppliciter in-
vocado, cum universo exercitu pro-
gressus est, eo consilio ut Romanis li-
bertatem quam à majoribus acceperant,
interventu suo restitueret. Porro cum
Maxentius magicarum artium prestigiis
magis quam subditorum benevolentia
confisus, ne quidem extrà urbis portas
progredi auderet: cuncta verò in circuitu
urbis Romæ ac totius Italiæ loca, oppida,
regiones quas servitutis jugo oppressas
tenebat, innumerabili armorum multitudine
& dispositis ad insidiandum exercitibus
undique muniisset: divino fretus auxilio
Constantinus primam, secundam ac tertiam
tyranni aggressus aciem, cunctas levi
negotio fudit ac fugavit. Ita totius
Italiæ aditu sibi patefacto, ulterius
progressus, tandem ad ipsam usq; urbem
Romam pervenit. Verùm ne unius tyranni
causâ Romanos omnes oppugnare necesse
haberet, Deus illum quasi vinculis quibus-
dam constrictum quam longissime extrà
urbis portas protraxit: simulque præca
illa adversus impios edita miracula que
sacris Voluminibus continentur, & quibus
multi quidem perinde ac fabulis fidem
derogant, cum tamen apud fideles fide
digna videantur: cunctis tam fidelibus
quam infidelibus qui hoc miraculum
quod dicturi sumus, oculis suis spectaverunt,
verissima esse opere ipso comprobavit.
Nam quemadmodum Moïsi ac religio-
sa quondam gentis Hebræorum temporibus,
Deus currus & exercitum Pharaonis
projecit in mare, lectissimos milites ternos
ex curtu pugnantes submergit in mari rubro,
& fluctibus operuit: sic planè Maxentius
& quicumque circa illum erant milites ac
patores, instar lapidis in altissimum gurgitem
ceciderunt: tunc videlicet cum divinitate
Constantini partibus auxiliante in fugam
versus, fluxum sibi objectum pertentarent

Exod. 15

A δύο δυοσεβαστῶν τυράννων ἀνεργησάντων, πολέμῳ τε νόμῳ ἀδραξαμένον, Θεοῦ συμ-
μαχῶντ' αὐτοῖς, ἀδραδόξοτατα πέντε καὶ
ἐπὶ Ρώμης ὑπὸ Κωνσταντίνου Μαξιμιανῶς ἐπὶ
ἐπ' ἀνατολῆς ἐπολιῶν ἐπιζήσας ἐκείνου γένον,
αἰχμῆς καὶ αὐτὸς ὑπὸ Λικινίου ἐπιμα-
νέντος τότε, κατὰ σφραγίδα θανάτου ἀποπέσει
μὲν ὁ καὶ ἡμῶν καὶ τάξει τῆς βασιλείας πρὸς
τὸς Κωνσταντίνου, τῶν δὲ Ρώμης καὶ ἄλλων
νεμένων Φειδῶ λαῶν, Θεὸν τὸν ἰσοῦνον, τὴν
τετέλετ λόγον, αὐτὸν δὲ τὸν πάντων Σωτῆρα
Ἰησοῦν Χριστὸν σύμμαχον δι' ἐυχῶν ἐπιμα-
B σάμηνος, πρὸς τὴν πανσραπῶν Ρωμαίων τῶν
ἐκ ἀποστολῶν ἐλθούσας ἀποστρέφοντες. Μα-
ξιμιανὸν δὲ τὰ μακρόν ταις καὶ γοησίαις μαγικ-
ναῖς, ἢ τῆ τῶν ἰσθηκῶν ἀπὸ παρσέντος ἐκείνου
ἀποστρέφειν γερῶν ἐπὶ ὄσον πύλων τῶ ἀπο-
ἐπιβλησάντων. ὁ πολιτῶν δὲ ἀνεργησάντων
καὶ σφοδρῶς ἐδῶν λόχοις μυριοῖς πάντα τὰ
καὶ χώραν καὶ πόλιν, ὅση τις ἐν κύκλῳ τῆς Ρω-
μαιῶν καὶ Ἰταλίας ἀπάσης ὑπὸ αὐτῶν ἐδῶν
λωθ, φραξαμένον, ὅτῃς ἐκ Θεοῦ συμμαχ-
C ἀντιμεντ' βασιλεὺς ἐπὶ πρῶτῃ καὶ δευτέρῃ
ρα καὶ τρίτῃ τῶ τυράννων ἀδρατάξει, ἐπὶ μὲν
τε πάσας ἐλῶν, πρὸς τὴν πλείστον τῆς
τῆς Ἰταλίας, ἢ δὴ τε αὐτῆς Ρώμης ἀρχη-
ῆν εἶδ' ὡς μὴ τῶ τυράννων χάσει Ρωμαίων
πολεμῶν ἀνακαλίσει, Θεὸς αὐτὸς ἐδῶν
ἰσοῦν ὡσπερ τὸν τυράννον πορρωτάτω πύλῳ
δξελκει. Ἐ τὰ πάλαμ δὲ καὶ ἀσεβῶν ἐπὶ
δε λόγῳ ἀδρα τοῖς πλείστοις ἀπνεύματα
D σά γε μὴν πιστοῖς ἐν ἰσραῖς βίβλοισι ἐκτελε-
μένα, αὐτῆ ἐνεργεία πᾶσιν ἀπλῶς εἰπέται
σοῖς καὶ ἀπίστοις, ὁφθαλμοῖς τὰ ἀδρα
παρεληφόσιν ἐπισώσασθαι. ὡσπερ αὐτῶν
αὐτῶ Μαυσῆος καὶ τῶ πάλαμ θεοσεβῶν ἐδῶν
γῆρας, ἀρμαλία Φαραῶν καὶ τὴν δυνάμει
τῶ ἐρρίψεν εἰς θάλασσαν. ἐπιλέκτες αὐτῶ
λας κτείστατας κατεπόλισεν ἐν θάλασσῃ
θεῶν. πόντω ἐκάλυψεν αὐτῶ, καὶ τὰ ἀπὸ
καὶ Μαξιμιανῶν, οἱ τε ἀμφ' αὐτῶ πύλῳ
ταμ καὶ δρενφόρσι, ἐδῶσαν εἰς βυθῶν ἐπὶ
λίθῳ. ὁπνίκα νῶτα δὲ τῶ ἐκ Θεοῦ καὶ
σαντίνου δυνάμει, τὸν πρὸ τῆς πορείας τῶ

πλάμον ὃν αὐτὸς σιάφει ζεύξας καὶ εὐμά-
λα γεφυρώσας, μηχανῶν ὀλέθρα κατ' ἑα-
τῆς σωτηρίας. ὅτε ὡν ἂν εἰπείν λακκὸν ὄρου-
ξεν ἀνέσκαψεν αὐτὸν, καὶ ἐμπροσθέν εἰς βό-
θρον ὃν ἐργάσατο. Ἐπὶ τὸν ὄρον αὐτὸς εἰς
κεφαλὴν αὐτῆς καὶ ἔπι κορυφὴν αὐτῆς ἠάδι-
κία αὐτῆς κατέθησεται. ταῦτα δὴ τὰ τῆς Ἐπι-
στομῆς ζεύματός διαλυθέντος. ὑφίζανει
μὴ ἡ διάβασις. χωρεῖ δ' ἀθρόως ἀνταδρα-
κτῆς βουτῆς τὰ σιάφει καὶ αὐτὸς γε πρῶτος
ὀδυσσεύσατο. εἶτα δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν
ὑπαπίσταν, ἢ τὰ θεῖα προαναφώνει λόγια,
ἐδύσαν ὡσεὶ μόλυβδος ἐν ὑδάτι σφοδρῶ. ὡς
εἰκότως εἰ μὴ λόγοις, ἔργοις δ' ὄν ὁμοίως τοῖς
ἀμφὶ τὸν μέγαν θεράποντα Μωυσῆα τὸς
πρὸς Θεὸν τὴν νίκην δρακόντες, αὐτὰ δὴ τὰ
καὶ ἔπαλα μολυσθεὶς ἱεράννη ὁδὲ πᾶσι ἀνυμ-
νεῖν καὶ λέγειν. ἀσπιδὸν τῶ κυρίῳ ἐνδόξως γὰρ
δεδόξασαι ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔργον εἰς
θαλάσσαν βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς μετὰ Κύριον
ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν καὶ πᾶσι ὁμοίως τοῖς
ἐν θεοῖς Κύριε, τίς ὁμοίως τοῖς δεδόξατο γὰρ
ἐν ἀγίοις, θαυμαστὸς ἐνδόξως ποιῶν τέρατα.
ταῦτα γε καὶ ὅσα τέτοις ἀδελφά τε καὶ ἐμ-
φροῦ, Κωνσταντῖνον τὰ πανηγυρόν καὶ τῆς νί-
κης αἰτίῳ Θεῷ αὐτοῖς ἔργοις ἀνυμνήσας, ἐπὶ
Ρώμης μετ' ἐπικλήσιν εἰσήλανε. πάντων ἀ-
θρόως αὐτὸν ἅμα κομιδῆ νηπίοις καὶ γυναιξί,
τῶν τε διπλοῦς συγκλήτης βελῆς καὶ τῶν ἀλ-
λων διασημοτάτων, σωπαντὶ δῆμῳ Ρω-
μαίων, Φαιδρῶν ὁμοίων αὐταῖς ψυχαῖς, οἷα
λυτρωτὴν σωτήρα τε καὶ ἐνεργέτην, μετ' ἐν-
φροῦν καὶ ἀπληξ χαρῆς ὑποδεχομένων. ὁ
δ' ὡς περ ἐμφύτον τὴν εἰς Θεὸν ἐυσέβειαν κεκ-
τηνῶν, μὴ δ' ὅλως ἐπὶ ταῖς βοαῖς ὑποσα-
λευσῶν, μὴ δ' ἐπαιροῦν τοῖς ἐπαί-
νοις, εὐμᾶτα τῆς ἐν Θεῷ σωταίας, ὁμοίως
βοηθείας, αὐτὴν καὶ σωτηρίας προπαίον παῖδες
ὑποχειραδίας εἰκόντων ἀναβῆναι προσάτ-
τει καὶ δὴ τὸ σωτήριον τῆς σωτῆρας σημεῖον ἐπὶ
τῆ δεξιᾷ κατέχοντα αὐτὸν ἐν τῷ μάλισα
τῶν ἐπὶ Ρώμης δεδημοσιωμῶν τόπῳ σή-
σαντες, αὐτὴν δὴ ταύτην ὑπογραφήν ἐντά-
ξαι ῥήμασιν αὐτοῖς τῆ Ρωμαίων ἐγκελεύεται
Φωνῆ. τῶ τῶ σωτηριῶδε σημεῖον, τῶ ἀλη-
θινῶ ἐλέγχῳ τῆς ἀνδρίας, τὴν πόλιν ὑ-
μῶν διὰ ζυγοῦ τῆ τυράννης διασωθεῖσαν

A in quo, ponte ex scaphis contabulato, ipse machinam quandam ad suam ipsius perniciem construxerat. Proinde & hoc dici merito potuit; Scrobem aperuit atque effodit: & in foveam quam fecit ipse incidit. Convertetur labor ejus in proprium caput, & in verticem ipsius injustitia ejus recidet. In hunc igitur modum soluta pontis compage, transitus quidem subsidere cepit; navigia verò simul cum ipsis hominibus repente pessumiere: primūq; omnium scelestissimus ille tyrannus, ac deinde cuncti quos circa se habebat corporis custodes, sicut divina prædixerunt oracula, instar plumbeæ massæ in altissimum gurgitem delapsi sunt. Aded ut milites qui tunc ope divini Numinis victoriam adepti sunt, perinde ac olim Israëlita quos magnus ille Dei famulus Moyses ducebat, merito si non verbis saltem rebus ipsis eadem quæ illi quondam adversus impium illum Pharaonem cantaturi fuerint in hunc modum: Cantemus Domino; magnificè enim glorificatus est. Equum & ascensorem projecit in mare. Adjutor & Protector factus est mihi ad salutem. Et iterum: Quis similis tibi inter Deos Domine? quis similis tibi? glorificatus in Sanctis, mirabilis in gloria, faciens prodigia. Hæc & alia horum germana atque similia cum Constantinus in laudem Dei universorum Principis & victoriæ Auctoris factis ipsis cecinisset, Romam triumphans ingressus est: universo pariter Senatu aliisque ex equestri ordine & populo Romano, simul cum uxoribus ac liberis læto vultu ex animo, cum utpote Liberatorem, Servatorem, & bonorum omnium Auctorem cum faustis acclamationibus & inexcipibili quodam gaudio excipientibus. Verum ille pietatem in Deum quasi insitam sibi atque innatam gerens, his acclamationibus nullatenus de statu mentis deturbatus, nec inflatus laudibus; cum divinum sibi auxilium adfuisse probe intelligeret, statim iussit ut Dominicæ passionis tropæum supra manum statuæ sibi positæ erigeretur. Cùmque Romani in celeberrimo urbis loco statuam ei dedicassent, quæ dextra manu salutæ crucis signum gestabat, hujusmodi inscriptionem Latino sermone in basi iussit apponi: HOC SALUTARI SIGNO QUOD VERÆ VIRTUTIS INSIGNE EST, VESTRAM URBEM TYRANNICÆ

Exod. 15.

DOMINATIONIS IUGO LIBERATAM A SERVAVI. SENATUI POPULOQUE ROMANO IN LIBERTATEM ASSERTO PRISTINUM DECUS NOBILITATIS SPLENDOREMQUE RESTITUI. Posthæc Imperator Constantinus, & collega ejus Licinius qui nondum in eam infaniam proruperat quæ postea mentem ejus pervertit; ambo Deum omnium quæ sibi evenerant bonorum auctorem venerantes placantesque, uno consensu legem pro Christianis absolutissimam & copiosissimam promulgarunt. Et miracula quæ Deus in ipsis ediderat partæque de tyranno victoriæ nuntium, ipsamque adeo legem ad Maximinum qui in Orientis partibus etiamtum imperabat, seque ipsis amicum esse simulabat, transmissere. At ille his rebus compertis, primum quidem, utpote tyrannus graviter ingemuit. Postea verò, cum nec videri vellet aliis cessisse, nec rursus id quod iustum erat suppressere aude- ret, metu eorum qui iusserant; hanc primum pro Christianis epistolam veluti suo motu & ex propria auctoritate conscriptam ad Præfides Imperii sui, necessitate adactus direxit; ea quæ nunquam antea fecisset, ipse contra se simulatè confingens.

Exemplum interpretationis epistole tyranni Maximini.

JUVIUS MAXIMINUS AUGUSTUS, SABINO. Et gravitati tuæ & cunctis mortalibus notum esse arbitror, qualiter Domini ac parentis nostri Diocletianus & Maximianus, cum cunctos ferè homines relicto Deorum immortalium cultu ad Christianorum sectam se applicuissent cernerent, rectè atque ordine constituerunt, ut quicumque à Deorum suorum religione descivissent, publica animadversione & supplicio ad eorundem cultum revocarentur. Ego verò cum in Orientis provincias felicibus auspiciis primum venissem, comperissemque quamplurimos homines qui Republicæ usui esse possent, ob eam quam dixi causam à Judicibus in certa loca relegari; singulis Judicibus in mandatis dedi, ne quis eorum deinceps adversus provinciales atrociter ferveret; sed ut potius blanditiis & adhortationibus ad Deorum cultum eos revocare conarentur. Quamdiu igitur juxta mandatum Majestatis

ἡλευθέρωσα ἔτι μὲν καὶ τὴν συγκλητικὴν τὸν δῆμον Ῥωμαίων, τῇ δευτέρᾳ ἡμερᾷ καὶ τῇ λαμπρότητι, ἐλευθέρωσας δημοκρατίας καὶ δὴ ἐπὶ τέτοις αὐτοῖς τε Κωνσταντῖνος καὶ αὐτῶ βασιλεὺς Λικίνιος, ἔπω τότε ἐφ' ἧν ἔργον ἐκπέπρωκε μανίαν, τὴν διανοίαν αὐτοῦ πείσ, Θεὸν τὸν τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων αὐτοῦ υἱὸν ἐν μνήσασιν ἀμφω, μὲν βελῆ καὶ γρημην, νόμον ἰστέρε χριστιανῶν τελευτάται τῶν ἐξ ἑσῶ διατυπῆσαι καὶ τῶν πεπεραγμένων αὐτῶς ἐκ Θεῶ τὰ ἀδράδοξα, τὰ τε τῆς Στυραννῆς νίκης, καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ, Μαξιμίνω τῶν ἐπ' ἀνατολῆς ἐθνῶν ἐτι διωκτικῶν φιλιαν τε πρὸς αὐτῶς ἰσποκοιζόμενῶν πέμπουσαι. ὁ δ' οἷα τύραννος, ἀπειθαρχήσας αἰς ἔργῶ γεγρημένῳ. εἶτα μὴ δοκεῖν ἔτι εἶσαι βελομήδης, μὴ δ' αὖ παρεκδῆσαι τὸν λαὸν ἐν δέει τῶν προσελαχότων, ὡς αὐτοῦ ἰδίας ἀσθελείας τοῖς ἰσῶ αὐτοῦ ἠγεμονίῳ το πρώτων ἰστέρε χριστιανῶν ἐπαναίκες ἀχαρᾶται τὸ γράμμα. τὰ μὴ ἐπω ποτε αὐτῶ πεπεραγμένα, ἐπιπλάσας αὐτῶς αἰσῶ τῶ ψδὸν ὄμνησ.

Ἀντήγραφον ἐρμηνείας ἐπιστολῆς τῆς τῶν Μαξιμίνω.

Ἰόσιος Μαξιμίνω Σεβαστῶς, Σεβείνω καὶ τῇ σῆ σιχαρότητι καὶ ἀδρά πᾶσιν ἀνθρώποις νερόν εἶναι πέποισα, τῶς δεσπότης ἡμῶν κλημιανόν καὶ Μαξιμιανόν τῶς ἡμετέρας παρᾶς, ἡνίκα στωεῖδον σχεδόν ἀπᾶσιν αὐτοῦ πρὸς καλαρίφθεισης τῶν Θεῶν θρησκια τῶ ἐθνε τῶν χριστιανῶν ἑαυτῶς συμμαχίας. ὀρθῶς διατελαχέναι πάντας ἀνθρώπους τῶς δὲ τῶν αὐτῶν Θεῶν τῶν ἀθανάτων σκείας ἀναχωρήσαντας, προδῆλω καλαρίφθεισῶν ἡμωρίας εἰς τὴν θρησκια τῶν Θεῶν ἀνασθῆναι. ἀλλ' ὅτε ἐγὼ ἐντυχῶς τὸ πρώτον τὴν ἀνατολίω παρεγρημένῳ, καὶ ἔγνω αὐτῶ τῶς τόπος πλείους τῶν ἀνθρώπων τὰ ἀπᾶσιν ἀφελείν διωκόμενος, ἰσῶ τῶν διωκτικῶν δια τὴν προειρημένην αἰτίαν ὄξορις ἐστῶ τῶν δικασῶν ἐντολας δέδοκα, ὡς ἐπὶ τῶν να τῶ τῶν λοιπῶν προσφείρασ τῶς ἐπὶ χιῶταις ἀπᾶσιν, ἀλλὰ μᾶλλον καλαρίφθεισῶ καὶ προτροπαῖς πρὸς τὴν τῶν Θεῶν θρησκια αὐτῶς ἀνακαλεῖν. τῆνικαὺτα οἷω σῶ ἀνακαλεῖσθῶς τῇ κελύσει τῇ ἐμῇ ἰσῶ τῶν δικασῶν ἐφ' ἡμῶν.

ἐφυλάπητο τὰ προσηταγμένα, συνέβαινε
 μηδὲνα ἐκ τῶν ἑσπερίων ἀνατολῆς μερῶν, μήτε ἑξο-
 ριστοὺς μήτε ἐνύχειον χυμῶδες, ἀλλὰ μᾶλλον
 οὐκ ἐμὴ βαρέως καὶ αὐτῶν πηχεῶδες, εἰς
 τὴν τῶν Θεῶν θρησκείαν ἀνακεκλιθῶδες. μὲν δὲ
 ταῦτα ὅτε τῶ παρελθόντι ἐνιαυτῷ ἐντυχῶδες
 ἐπέβη εἰς τὴν Νικομήδειαν καὶ κεί διέτελεν,
 παρεγγύοντο πολῖται τῆ αὐτῆς πόλεως πρὸς με-
 ἀμα μὲν τῶν ἑσπερίων Θεῶν, μείζονος δὲ εὐ-
 δαμῶδες ἐπιτρέποντο ἐν τῇ αὐτῆς πατρὶδι οἰκεῖν.
 ἀλλ' ὅτε ἔγγων πλείους τῆ αὐτῆς θρησκείας
 ἀνθρώπους ἐν αὐτοῖς τοῖς μέρεσιν οἰκεῖν, ἕτως αὐ-
 τοῖς τὰς ἀποκρισεις ἀπένειμον, ὅτι τῇ μὲν αἰ-
 τήσιν αὐτῶν ἀσμένως χάριν ἐπέθηκεν, ἀλλ' ἐ-
 πὶ τῶν πάντων τῶν αἰτηθῆναι καλεῖσθαι εἰ μὲν οὐκ
 ἔστιν εἰς τὴν αὐτῆς δεισιδαιμονία διαμενοντες,
 ἕτως ἕνα ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρὶδι οἰκεῖν
 βούλησθαι ἐχέειν, καὶ εἰ βέλωντο τὴν τῶν Θεῶν θρη-
 σκείαν ἐπιγνώσκοντες, ὁμοῦς ἔσονται αὐτῆς πό-
 λεως Νικομηδεύσιν, καὶ ταῖς λοιπαῖς πόλεσιν αἰ-
 ἐς αὐτὰς εἰς τοσούτον τὴν ὁμοίαν αἰτησὶν πα-
 τριδῶδες ἀσμένως πρὸς με πεποιθήσασιν, δὴλον ὅτι
 ἵνα μὴ ἢ εἰς τῶν χριστιανῶν ταῖς πόλεσιν ἐνοι-
 κῶν, ἀλλὰ κίλιον ἔχον παρὰ φιλικῶδες ἀποκρίνασθαι,
 ὅτι δὴ αὐτὸ τέτονον οἱ δευχάσιοι ἀντοκράτορες
 πάντες διεφύλαξαν, καὶ αὐτοῖς τοῖς Θεοῖς δι' ἑ-
 πάντες ἀνθρώποι καὶ αὐτῆς τῶν δημοσίων διοί-
 κησιν συνίσταται, ἤρεσεν οὐκ ὡς ἐπὶ τὴν
 αἰτησὶν ἦν ὑπὲρ τῆς θρησκείας τῶ Θεῶν αὐτῶν
 ἀναφέρεισθαι, βεβαίως αἰμα. τοιγαρὲν εἰ καὶ τὰ
 μάλα καὶ τῆ σὴ καθοσώσει πρὸς τῶν ἑσπε-
 ριῶν γραμμάτων ἐπέσταλας, καὶ δι' ὄντων ὁμοίως
 ἐκέλευσεν, ἵνα μὴ τῶν ἐπαρχιω-
 τῶν τὸ τοῖσιν ἐθνοῦ διαφυλάξαι ἐπιμελη-
 θῆναι, μηδὲν τρεχέως, ἀλλὰ ἀνεξικακῶδες καὶ
 συμμέτρως συμπεριφέρωντο αὐτοῖς. ὁμοῦς
 ἵνα μὴ τὸ τῶν βενεφικαλίων, μήτε τῶν
 ἄλλων τῶν τυχόντων, ὑβρεῖς μήτε σισμῶδες
 ὑπομένοντες, ἀκόλαστον ὀνόμισα, καὶ τῶν
 τοῖς γραμμασι τὴν σὴν εὐδαρότητα ὑπομ-
 νῆσαι, ὅπως ταῖς κολακείαις καὶ ταῖς πα-
 τριδαῖς μᾶλλον, τὴν τῶν Θεῶν ἐπιμελείαν
 τῶν ἡμετέρων ἐπαρχιωτῶν ποιήσας ἐπιγνώ-
 σκοντες, ὅθεν εἰς τὴν αὐτῆς πατρὶδι οἰκεῖν θρησκεί-
 ας τῶν Θεῶν ἐπιγνώσθαι προελάθοι, τῶν
 ὑποδέξασθαι προσήκει εἰ δέ τινες τῇ ἰδίᾳ θρη-
 σκείᾳ ἀκόλαστον βέλωντο, ἐν τῇ αὐτῆς ἑσπερίᾳ

A nostræ, hæc à Judicibus prout jufferam
 observata sunt, nemo ex partibus Ori-
 entis aut relegatus, aut contumelia
 affectus est. Quin potius Provinciales
 nostri eò quòd clementius cum ipsis a-
 gebatur, ad Numinum cultum redie-
 runt. Postea verò cum anno præteri-
 to Nicomediam feliciter essem ingres-
 sus, cives ejus urbis me illic degentem
 adierunt cum Deorum simulacris;
 obnixè orantes, ne hujusmodi homi-
 num genus in sua civitate habitare om-
 nino sineretur. Sed quoniam com-
 plures hujus religionis viros illis in
 partibus degere cognoveram, hoc eis
 responsum dedi, me quidem eorum
 petitioni libenter gratificaturum; sed
 non animadvertere idipsum ex æquo
 ab omnibus postulari. Quod si qui
 sint qui in Christianorum superstitione
 permancant, unumquemque pro
 arbitratu ac mentis suæ proposito eli-
 gere quod vellet; & si Deorum reli-
 gionem amplecti vellent, perinde id
 licere. Sed tamen & Nicomedien-
 sibus, & reliquis civitatibus quæ ean-
 dem ad me petitionem cum summa
 contentione detulerant, ut videlicet
 nullus Christianorum in suis urbibus
 habitaret, necesse habui benignè re-
 spondere: quando ita observatum
 fuisset à cunctis retro Imperatoribus;
 Diis quoque immortalibus per quos
 genus humanum & Reipublicæ per-
 manet status, idipsum placuisset: me
 quoque hujusmodi petitionem quam
 de cultu Deorum suorum ad me de-
 tulissent, confirmaturum. Quamob-
 rem etli jam antea sæpè devotioni tuæ
 partim per literas scripsi, partim coram
 in mandatis dedi, ut adversus Provin-
 ciales qui hunc Christianæ religionis
 ritum retinere voluerint, Provincia-
 rum Rectores nihil acerbè statu-
 ant, sed potius clementer & moderatè in-
 dulgeant, sèque illis accommodent:
 Tamen ne fortè à Beneficiariis aut
 quibuscunque aliis injurias & concus-
 siones patiantur, his etiam literis gra-
 viter tuam admonendam esse exi-
 stimavi, ut Provinciales nostros blan-
 ditis potius & exhortationibus ad
 Deorum curam ac providentiam ag-
 noscendam allicias. Itaque si quis
 sua sponte Deorum cultum suscipien-
 dum agnoverit, hunc ambabus ulnis
 amplecti oportet. Quod si qui reli-
 gioni suæ inherere maluerint, arbi-
 trio ac potestati suæ sunt permittendi.

nebet igitur devotio tua quod ipsi mandatum est sedulo observare; nec provinciales nostros injuriis aut concussionibus opprimendi licentia cuiquam concedatur: cum potius, uti jam dictum est, cohortationibus blandisq; illecebris ad Deorum cultum revocandi sint. Porro ut hoc præceptum Majestatis nostræ universis provincialibus nostris innotescat, edicto abs te proposito iussionem nostram publicari curabis. Hæc cum ille non ex animi sui sententia, sed necessitate compulsus præcepisset, non amplius verax aut fide dignus omnibus videbatur, propterea quod jam antea post pacem nobis similiter indultam, veritatem ac perfidiam animi sui ostenderat. Itaque nemo nostrum aut conventus Ecclesiasticos agere, aut seipsum palam facere & in apertum proferre ausus est: quippe cum nec epistola ipsa id nominatim concederet; sed tantum juberet, ut ab omni calumnia & vexatione immunes servemur. Conventus autem agere, aut Ecclesias exstruere, aut aliud quid eorum quæ nobis solemnitas sunt peragere, nequaquam præcipiebatur. Et tamen pacis ac pietatis patroni Constantinus & Licinius, tum literis ad ipsum datis id se nobis concedere significaverant: tum universis ditioni suæ famulantibus, propositis edictis & legibus id ipsum permiserant. Verum impius ille ne sic quidem flexi ac paululum cedere decrevit, nisi postquam divina eum persequente Justitia ad id tandem invitatus perductus est.

CAPUT X.

De victoria priorum Deoque acceptorum Imperatorum.

PORRO hujusmodi causa ac necessitas eum quasi undique obseffum constrinxit. Cum magnitudinem principatus absque ullo merito ipsi concessi sustinere amplius non posset: sed moderata & Imperatoriâ prudentiâ penitus destitutus, inepte atque indecore publicæ negotia tractaret; ac præterea arroganti mentis tumore temere esset elatus, etiam adversus ipsos Imperii conforres, qui omnibus modis ipsum anteibant, genere, institutione, dignitate, prudentiâ: quodque præcipuum est, modestiâ & pietate erga verum omnium Deum: confidentiâ atque insolentiâ cepit extolli, sibi-que primum inter ipsos locum in titulis

Vide Nicephor. l. 7. c. 37. & 38.

Aκαταλίπους, διότι ἡ σὴ καθοσίωσις τὸ ὄπτιον πένθι διαφυλάθειν ὀφείλει, καὶ μηδὲν ὀφθαλμοδότη, ὡς ἐτὸς ἡμετέρως ἐπαρχιώτας, ὡς ἡμετέροις σειςμοῖς Ἰππείριμ. ὁπότε, ὡς ἡμετέροις γραφαι, ταῖς πρεσβεραταῖς μάλλον, καὶ ταῖς λακείαις πρὸς τὴν τῶν Θεῶν Ἰρησιῶν τε, καὶ μελέρας ἐπαρχιώτας, προσήκει ἀνακαταστήσειν ἢ αὐτῆ ἡμῶν ἢ κέλδους εἰς γνώσιν πάντων ἐπαρχιωτῶν τῶν ἡμετέρων ἔλθῃ, διατάξαι καὶ ὑποστῆ πρεσβερίῃ τὸ κεκελευσμένον ἐξ ἡμετέρων δηλώσαι. ταῦτ' ὑποστῆ ἀνάγκης ἐπιπέσειν μὲν, ἀλλ' ἐκ τῆς γνώμης τῆν αὐτῆ διακρίσειν. **B** σάμνη. ἐκείτ' ἀληθῆς, ἐστὶ ἀξίωσις, καὶ τοῖς πᾶσι ἦν, τῆς πρεσβερίας ἡδὴ καὶ τῶν ἐπιπέσειν χωρησῶν παλιμβόλων, καὶ διεψευσμένων, καὶ τῆς γνώμης ἐνεκα. ἔκκεν ἐτόλμα τις τῶν ἡμετέρων σωσθῶν συγκεκλιέν, ἐστὶ αὐτοῦ ἐπιπέσειν νερω καλασήσαδς. ὅπ μὴ ἢ τῆτ' ἠθελῶν, ἀπὸ τὸ γράμμα. αὐτὸ μόνον τὸ ἀνεπιπέσειν καὶ Ἰππείριον φυλάτῃσαδς. καὶ μὴ σωσθῶν, ὅπ κελεύον ποιείσαδς, ἐστὶ οἴκας ἐκκλησιῶν αὐτῶν μὲν, ἐστὶ ἀλλόπτων σωθῶν ἡμῶν διακρίσειν. **C** καὶ τοῖς γε ταῦτ' οἰτῆς εἰρήνης, πρεσβερίας, καὶ ἐυσεβείας Κωνσταντίνος καὶ Λικίνιος, αὐτῶν Ἰππείριον ἐπέσειν ἀλκῆσαν, καὶ τοῖς ἡμῶν ἀπασιν διαπρεσβεραματάων καὶ νόμων ἐπιπέσειν χωρησῶν. καὶ μὴ ὀδοσεβείσατ' ὅπ ταῦτ' ὀδοσεβείσατ' ὅπ μὴ ὅτε πρὸς τῆς θεοσεβείας ἐλαθείς δικῆς, ὑσατόν γε ἀκων ὀδοσεβείας ἤχθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Περὶ τῶν Θεοφιλῶν βασιλέων νίκης.

ΕΚΘΕ ἦλθε δὲ αὐτὸν τοιαύτη τις αἰτία, ἡ μέγεθος τῆς ἐκατ' ἀξίαν ἐπιπέσειν ἡγεμονίας αὐτῶν, καὶ οἷος τε φέρεται, ἀλλὰ ἀπειρία σωφροσύνης λογισμῶν, ὅπ βασιλείας ἀπειροκάτως τοῖς πρῶτα ἡγεμονίαις, καὶ πᾶσι τε ὑπέσφανα μεγάλαυχαι, τῶν ἡμετέρων ἀλόγως δέχεται, ἡδὴ καὶ τῶν τῆς βασιλείας κοινῶν, τὰ πάντα αὐτῆ διακρίσειν τῶν ἡμετέρων καὶ παιδείας. ἀξίωμα τῆς σωφροσύνης, καὶ τῶν πάντων κορυφαίων, σωφροσύνης, καὶ τῆς ἀληθῆς Θεοσεβείας, τοῖς ἡμῶν ὀδοσεβείας, καὶ πρὸς αὐτῶν ἐαυτὸν ταῖς ἡμαῖς ἀναγορεύειν Ἰππείριον.

εις δ' ονομαζομεν Ια της μαρίας, σωθηκας ας προς
 Λικινιον πεποιθησας, πολεμον
 αποδον αιρεται ειτ εν βραχει τα παντα
 κλησας, πασαν τε πολιν ενταραξας, κη παν
 στρατοπον μυριαδων το πληθος ανηριδμων
 συναλων, εξεισιν εις μαχην αιτασ διαξα-
 μενος, δαμονων ελπισιν αν δη ωλο Θεων, και
 ταισ των οπλιων μυριασιν, την ψυχην επηρμε-
 νος κη δη συμβαλων εις χειρας, ερημος της εν
 Θεω και τις αιαι Επισκοπης. Λικινιω της νικης
 εξ αιτασ Ε παντων ενος κη μονε Θεω, τα τότε
 κρατειν περ ανδθεισης δ' πολυσιδη πρωτον
 το εφ' ω επεποιθει οπλικον των τε αμφ' αυ-
 τον δορυφορων γυμνον και παντων ερημον αυ-
 τον καταλειποτων, και τα τότε κρατειν
 προσεφθιστων, υπο εκδυσ ο δειλαιος ως τα-
 ρισα τον επεποναι αιτασ βασιλικον κοσμον,
 δειλωσ κη δυσγηως και ανανδρωσ υποδνει το
 πληθος και πετα διαδιδρασκει. κρυπτα ζομε-
 νος τε ανα τας αγρας κη τας κοιμασ, μόλις των
 πολεμιων τας χειρας, τα της σωτηριασ αιτασ
 προσεμενος δι εξεισιν, εεγοις αυλοισ ευ μαλα
 πισυσ και ληθεισ της θειασ δ' οφθινας χησο-
 μεσ, εν οισ ειρηαι. ε σωζεται βασιλευσ δια
 πολλω δυναμιν, και γιγασ ε σωθησαι εν
 πληθει ισχυος αιτασ υποδης ιππος εις σωτη-
 ριαν. εν δε πληθει δυναμειωσ αιτασ ε σωθησε-
 ται ιδ ε οι οφθαλμοι Κυριεσ εη τας φοβεμε-
 νασ αυτον. τας ελπιζοιλασ εη το ελεος αιτασ,
 ρυσασ ενθανατασ της ψυχασ αυτων. ετω δη
 τα ανηρωσ εμπλεωσ ο τυραννοσ επι τα καθ'
 εαυτον ελθων μεση, πρωτον μη εμμανει δυ-
 μω, πολλασ Γερεισ και Προφητασ των παλαι-
 ου μαζωριων αιτασ Θεων, αν δη τοισ χησο-
 μοισ αναρριπιδεισ τον πολεμον ηρατο, ως αν
 γονησας και απαλειωνασ κη επι πασι παροδτασ ε
 αυτασ ηρωιδρωσ σωτηριασ, αναιρει ειτα δη
 διασ δοξαν τα των χησιανων Θεω, νομον τε τον
 υπο ελεωθειριασ αυτων τελωτατα και πλη-
 ρεστατα διαλαξαμωσ, δυαθανησασ αυτι-
 κα, μη ε μιασ αιτασ χρονησ δοθεισης παροθεσ-
 μιασ, τελωτα τον βιον, ο ε καταπεμφθεισ υπο
 αυτε νομοσ, τοι ετ' ο ην.

Ανήγραφον ἐρωμείας τῆς Ἐ. τυραννὸς ὑπὲρ
 χησιανῶν διὰ τῆς εὐσεύσεως, ἐν Ῥωμαϊκῆς γλώττης
 εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταληφθεῖσης.
 Αυτοκρατορ Καίσαρ Γάιος Ουαλέριος Μα-

A atque honoribus vindicare. Dein ad de-
 sperationem usque progrediente infan-
 tiâ; violato quod cum Licinio pepige-
 rat foedere, bellum inexpiabile suscepit.
 Posthæc cum brevi temporis spatio
 cuncta miscuisset, & universas urbes ter-
 rore ac tumultu impleisset; collectis om-
 nibus copiis & innumerabili armato-
 rum multitudine in unum coacta, ad-
 versus Licinium pugnaturus perrexit;
 Dæmonum quos ipse Deos existima-
 bat, auxilio, & multitudine militum
 supra modum elatus. In ipso autem
 conflictu, ope divina penitus nudatus
 B remansit; & per illum qui solus est om-
 nium Deus, victoria Licinio compa-
 rata est. Ac primum quidem militares
 copias quibus maxime confidebat, amifit.
 Cumq; Protectores eum nudum de-
 seruissent, & ad Licinium tunc victo-
 rem transfugissent, protinus abjecto
 Imperiali cultu qui ipsum minimè de-
 cebat, ignavè admodum & parum vi-
 riliter turbæ se gregalium immiscuit.
 Deinde fugiens, & in agris ac vicis sese
 occultans, dum saluti suæ consulit, vix
 tandem è manibus hostium evasit; di-
 vina illa oracula vera profus ac fide di-
 gna esse re ipsa confirmans, quæ sic ha-
 bent: Non falvatur Rex per multitudi-
 nem virtutis suæ, nec gigas salvus erit
 C in multitudine fortitudinis suæ. Fallax
 equus ad salutem: in abundantia virtu-
 tis suæ non servabitur. Ecce oculi Do-
 mini super metuentes eum, & qui spe-
 rant in misericordia ejus: ut liberet à
 morte animas eorum. Sic igitur tyran-
 nus cum summo dedecore atque igno-
 minia ad partes imperii sui reversus,
 primum quidem furore percitus, mul-
 tos Sacerdotes ac Prophetas Deorum
 fuorum, quos ante suspexerat, &
 quorum oraculis excitatus bellum sus-
 ceperat, tanquam præstigiatores ac
 D deceptores, atque insuper salutis suæ
 proditores neci dedit. Posthæc cum
 Christianorum Deo gloriam laudem-
 que tribuisset, & absolutissimam at-
 que uberrimam legem pro eorundem
 Christianorum libertate tulisset, mox
 gravissima ægritudine correptus, nul-
 la ipsi dilatione concessa, extremum
 diem clausit. Lex porro ab illo emif-
 sific habet:

Exemplum constitutionis à tyranno pro
 Christianis data, & ex Latino ser-
 mone in Græcum translata.
 Imperator Cæsar Caius Valerius Ma-
 Zz ij

Psal. 32.

σεως τῶν γονέων τῶν ἡμετέρων εἰς τὸ δίκαιον
 μέλειπεσε ἔφισκε, ἢ ὑπόλωνος κατελήφθη πό-
 λεις, εἴτε διάπρασις τέτων γεγύνηται, εἴτε εἰς
 χλαίσμα δέδωται. ταῦτα πάντα εἰς τὸ
 αρχαῖον δίκαιον τῶν χριστιανῶν ἀνακληθῆναι
 ἐκέλευσα μηδὲν καὶ ἐν τῷ τῆς ἡμετέρας
 εὐσεβείας καὶ τῆς προνοίας ἀίδησιν πάντες λα-
 βῶσιν αὐτῶν ἔτυραννε φωναί, ἔδ' ὅλον ἐνιαυ-
 τὸν τῶν καὶ χριστιανῶν ἐν σήλαις ἀναλεθόμενων
 αὐτῶν διατάξεων ὑπερίσασαι. καὶ παρ' ὧ γε
 μικρὰ προῶθεν δυσεβείας ἐδοκίμεν καὶ ἀθεοί-
 ἐπαίσιος ὀλεθροῦ τε βίβας, ὡς μὴ ὅτι γε πόλιν,
 ἀλλ' ἔδ' ἐχώρασαν ἐσθ' ἐρημίαν οἰκίαν ἐπτε-
 πῶς. ὡς τὰ τέτω διατάξεις ὑπερ χριστιανῶν
 καὶ νομοθεσίαι συνετάθηοντο καὶ οἱ προερα-
 χεῖσθαι πνεύλις σιδήρω, θηρίων τε ἐσθ' οἰωνῶν βο-
 ρῶν πρόφθαλμῶν αὐτῶν ἔτυράννε διαφθει-
 ρθῆναι, καὶ πᾶν εἶδος κολάσεως ἐτιμωρίας,
 ἀπαλλαγῆς τε βίβας οἰκτεροτάτα ὡς ἀν' ἀθεοί
 καὶ δυσεβείας ὑπομύροντες, ἔτοι νῦν πρὸς αὐτῶν
 καὶ θρησκείαν ὁμολογῆναι θρησκείαν, καὶ
 ἑπικεδάξιν Κυριακά ἑπτεροποιῆσαι. καὶ δι-
 καίων τινῶν αὐτοῖς μελεῖναι, αὐτὸς ὁ τύραννος
 μαρτυρεῖ καὶ ὁμολογεῖ. καὶ δὴ τοιαῦτα ἔξομολο-
 γησάμενος, ὡς ἄρτιος τυχεῖν εὐεργεσίας, τέ-
 των δὴ αὐτῶν ἕνεκα, ἠήθον ἢ παθεῖν αὐτῶν ἐχρήω
 δὴ παθῶν, ἀθροῦσθαι πηγίσι μάστιγι, ἐν
 δὴ πέρα ἔπολέμει συμβολῆ καλασρέφει. γί-
 νεται δ' αὐτῶν τῆς καλασροφῆς, ἔχ' οἷα στρα-
 τηγαῖς πολεμάεισιν, ὑπερ δὲ τῆς καὶ γνωρί-
 μων πολλὰς ἀνδρῶν ζομένοισιν ἐν πολεμῶ τῶν
 ἐυκλεῖ τελευτήν ἐυθαρσῶς ὑπομείναι συνέβη
 ἀλλὰ ἄρτιος δυσεβείας καὶ θεομάχου, τῆς
 ὡς τὰ ἔξω ἔτ' αὐτῶν πρὸ ἔπεδῶ συνεσώ-
 σης, οἷοι μένων αὐτὸς καὶ κρυπταζόμενος, τὴν
 προσήκουσαν τιμωρίαν ὑπέχει, ἀθροῦσθαι
 πηγίσι καὶ ὅλα ἔσώματι μάστιγι. ὡς ἀλ-
 γηδόνι δὴ ναῖς ἐπεδωδυνάει ἐλαυνόμενον,
 πρὸς καλασροῦσθαι λιμῶ φθιρόμενον, τὰς τε
 σάρκας ὅλας ἀοράτω ἐθελάτω πυρὶ τηκό-
 μενον. ὡς διαρρῶσθαι, τὸ μὲν πᾶν εἶδος τῆς
 παλαιᾶς μορφῆς ἀφανισθῆναι. ἔπρῶν δ' αὐτῶν
 μῖνον ὡς ἔων οἷον τι μακρῶ χρόνῳ κατεσκευε-
 ῖσθαι εἰδῶλον ὑπολειφθῆναι ὡς μὴ δ' ἄλ-
 λοτιμοῖσιν τὰς παρόντας, ἢ τὰ φων αὐτῶν τῶν
 ψυχῆς γεγενῆσθαι τὸ σῶμα, ἐν ἡδὴ νεκρῶ καὶ
 παντελῶς ἀπορρῶσθαι καλοσβεβῆσθαι.

A nostrorum ad jus fisci devoluta sint, aut
 ab aliqua civitate occupata, aut cer-
 tē vendita, aut alicui dono data; cun-
 cta ad pristinum jus ac dominium Chri-
 stianorum revocentur, ut hac etiam
 in re pietatem ac providentiam no-
 stram cuncti possint agnoscere. Hæc
 sunt tyranni verba, quæ post edicta illa
 adversus Christianos in æreis tabulis
 ab ipso proposita, nondum anno pe-
 nitus exacto subsecuta sunt. Et qui
 paulò antea nos profanos atque impios
 & in perniciem generis humani na-
 tos esse censuerat, adeò ut non mo-
 do urbes, sed ne agros quidem & foli-
 tudines incolere sineremur; ab eo
 constitutiones & leges pro Christianis
 edebantur. Et qui nuper ante ipsius
 tyranni oculos flammis ac ferro, &
 bestiarum ac volucrum laniatu absum-
 mebantur, cunctaque pœnarum &
 mortis genera velut impii & religionis
 omnis expertes miserabilem in mo-
 dum sustinebant, iidem nunc & reli-
 gionem colere dicuntur, & instaura-
 re Dominica sua sinuntur: quin &
 jura quædam ipsis competere idem ty-
 rannus testatur fateturque. Hæc igitur
 cum ille confessus fuisset, quasi quo-
 dam accepto beneficio, ob eam ipsam
 causam mitiore quam merebatur pœ-
 nâ affectus, repentina à Deo percus-
 sus plaga, in secundo prælio mortem
 oppetiit. Porro non talis exitus vitæ
 ei contigit, qualis Ducibus atque Im-
 peratoribus contingere solet, qui pro
 gloria & pro notis ac familiaribus for-
 titer dimicantes, gloriosam mortem
 constanti animo subierunt. Verum
 cum exercitus ipsius acie jam instru-
 cta staret in campo, ipse domi sedens
 ac sese occultans, subito utpotè im-
 pius Dei que hostis inflicta calitūs pla-
 gâ toto corpore percussus, debitas
 pœnas perfolvit. Quippe gravissimis
 doloribus tormentisque exagitatus,
 pronus humi volutabatur; inedia con-
 tabescens; carnibus occulto quodam
 & divinitus immisso igne collique-
 scentibus, Adeò ut cum illæ jam pe-
 nitūs diffluxissent, pristina quidem
 formæ species omnis in illo abolere-
 tur: aridorum autem ossium quod-
 dam quasi simulacrum longo temporis
 tractu exsiccatum duntaxat remane-
 ret. Itaque omnes qui aderant, cor-
 pus illius nihil aliud esse judicabant,
 quàm sepulchrum animæ, in mor-
 tuo jam ac tabefacto corpore defossæ.

Cumque acrius adhuc & vehementius ab intimis usque medullis eum inflammatio torreret, oculi quidem ipsi exsiliunt, & ex propriis sedibus avulsi, cæcum eum reliquerunt. Posthæc nihilominus adhuc spirans; multa spondens Domino, mortem advocabat. Tandemque ob contumelias quibus Christum affecisset, merito hæc se perpeti confessus, animam exhalavit.

Ασφοδρότερον δ' ἐπὶ μᾶλλον τὸ θέρμης αὐτὸν ἐκβαλεῖν μελῶν καταφλέεσθαι, καὶ τὸν σιμῶν ἀπὸ τὰ ὄμματα, καὶ τὴν ἰδίαν ἰδέσθαι ποπεσόντα, πηρὸν αὐτὸν ἀφίπαι, ὁ δὲ ἐπιτοῖς ἐπιμπνέων, ἀνομολογῆσθαι τὸν Κωνσταντῖνον ἐπεκαλεῖτο, καὶ τὸ πανύστατον ταῦτα τῆς κτ' ἔχει ἔπαρσις χρεώματα μολογίσας παθεῖν, τὴν ψυχὴν ἀφίπαι.

CAPUT XI.

De ultimo exitu hostium Christiana religionis.

Huc refer Niceph. 1.7. c. 39

IN hunc igitur modum sublato è vivis Maximino, qui solus ex religionis hostibus adhuc relictus omnes improbitate superavit; Ecclesiarum quidem ædificia omnipotentis Dei beneficio ab ipsis fundamentis renovata exstruebantur: Christi que doctrina ad gloriam summi omnium Dei resplendens, majore quam antea libertate frui cœpit. Impii verò & religionis hostes, summo dedecore atque ignominia afficiebantur. Primum enim Maximinus ipse hostis publicus ab Imperatoribus renuntiatus, edictis publicè propositis impiissimus ac detestandi nominis, Deoque invisus tyrannus appellatus est. Sed & imagines que ipsi liberisque ejus honoris causâ posite per singulas prope urbes visebantur, aliæ è sublimi dejectæ contrafractæque sunt; aliæ inutiles reddite, oblitterato scilicet nigris coloribus vultu. Statuæ quoque quotquot honoris ejus causâ erectæ fuerant, dejectæ similiter atque coneritæ, cunctis qui illudere atque insultare voluissent, ad ludibrium & contumeliam expositæ fuere. Posthæc ceteri etiam religionis hostes cunctis honoribus spoliati sunt. Omnes denique qui à Maximini partibus stabant; qui præ reliquis Provinciarum Rectoribus ab eo culti & ornati, ut ei assentarentur, adversus religionem nostram insolenter debacchati fuerant, capite plectuntur. Ex quorum numero fuit Picentius, in summo honore ac veneratione ab eodem habitus, & sodalium omnium longè carissimus: quem ille iterum ac tertio Consulem & Præfectum ac Procuratorem summæ rei creaverat. Et Culcianus omnibus similiter Magistratibus & provinciarum administrationibus perfunctus, qui & ipse innumeris Christianorum cædibus apud Ægyptum incluserat. Alii

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

Περὶ τῆς αὐτοῦ ἀπολείας τῆς Θεοσεβείας ἰστορίας.

ΟΥτω δὴτα Μαξιμίνος ἐκποδὸν ἔχων ὄψιν, ὅς μόνον ἐπὶ λείπων τῶν τῆς Θεοσεβείας ἐχθρῶν, ἀπάντων χεῖρος ἀναπένετα. μετὰ τῆς τῶν ὀκνησιῶν ἀνανεώσεως, καὶ θεμελιῶν χάριτι Θεοῦ ἔπαρσις ἰσχυροῦς ἐστὶν. ὁ, τε Χρῆστὸς λόγος εἰς δόξαν τῶν τῶν Θεοῦ διαλάμπων, μείζονα τὴν πρόδοσιν λαμβάνει παρρησιῶν τὰ τῆς δυοσεβείας τῆς Θεοσεβείας ἐχθρῶν, αἰχμητικῆς καὶ ἀκαταμάχτης ἐνεπίπλαστο. πρῶτον τε ἡρώδης οὗτος Μαξιμίνος, ἀπάντων πολεμῶν ὑπὸ τῶν κεραιέντων ἀναγορευθεὶς, δυοσεβείας τῆς καὶ δυοσυνωμῶτα ἔχει καὶ θεομισῶν τῶν τυράννων διὰ πωρημαμάτων δημοσίων ἀσπληνέως ἰστορίας ἵσταται εἰς ἡμῶν αὐτῶν αὐτῶν παίδων καὶ πᾶσαν ἀνέκνηστο πόλιν. οὗ μὲν εἰς ἕως εἰς ἐδάφον ῥιπίεμμοι σιωποῦντο. αἱ δὲ τὰς πωρησώφεις ἤχρειετο, οὐκ ἀπὸ χρώματι κατὰ μελανόμεναι ἀσπληνέως ὁμοίως ὁπόσοι εἰς τὴν αὐτῶν ἡμῶν διασπασαν. ὡσαύτως ῥιπίεμμοι σιωποῦντο, ἡρώδης καὶ παῖδά τοῖς ἐνυβρίζον καὶ ἐμπασσιν ἐθέλεσιν ἐκκείμενοι. εἶτα δὲ καὶ τῶν αὐτῶν τῆς Θεοσεβείας ἐχθρῶν πᾶσαι αἱ ἡμῶν ἀπὸ ῥῆντο. ἐκτείνοντο δὲ καὶ πάντες οἱ τὰ Μαξιμίνος φρονήτες, ὅσοι μάλιστα τῶν ἐν δόξῃ ἀξιώμασιν ὑπὸ αὐτῶν τελμημῶν, τῆς αὐτῶν κολακείας σοφῶς ἐνεπαρόντων κατὰ ἡμᾶς λόγῳ οἷος ἢ ὅσα πάντα αὐτῶν ἡμῶν τῶν καὶ αἰδέσιμῶν τῶν, ἐταρῶν τῶν γησιώτατῶν, Πευκέτι. διτύπατος καὶ τῶν κατὰ λόγων ἐπαρῶν πρὸς αὐτῶν καθεσάμεν. Κελκιανὸς τε ὡσαύτως διὰ πάσης δεχτικῆς προσελθὼν εἰσεβείας. ὁ καὶ αὐτὸς μετρίως τοῖς κατὰ ἡμῶν χριστιανῶν ἐλλαμπησόμενος αἰμασιν ἀλλο

